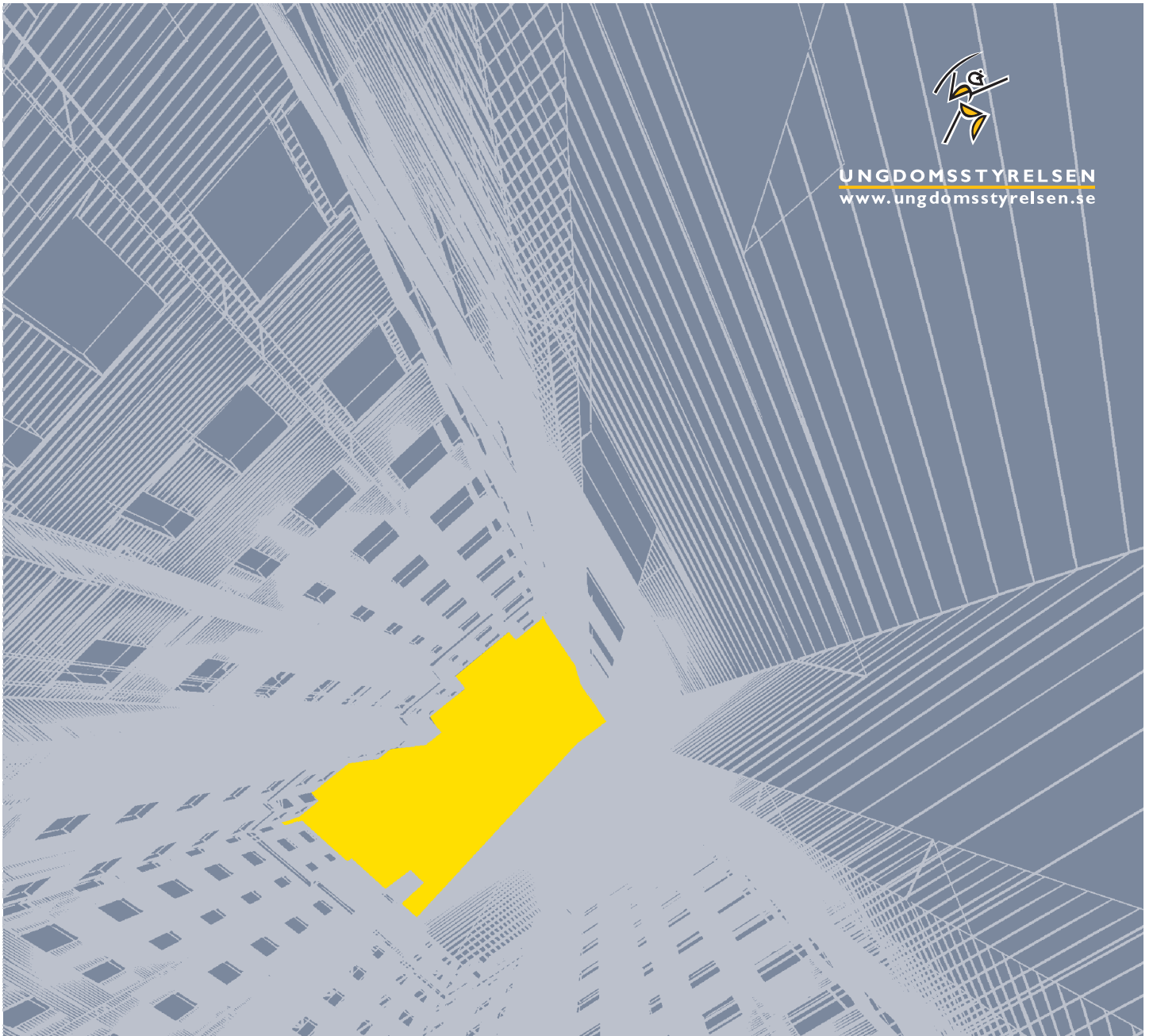

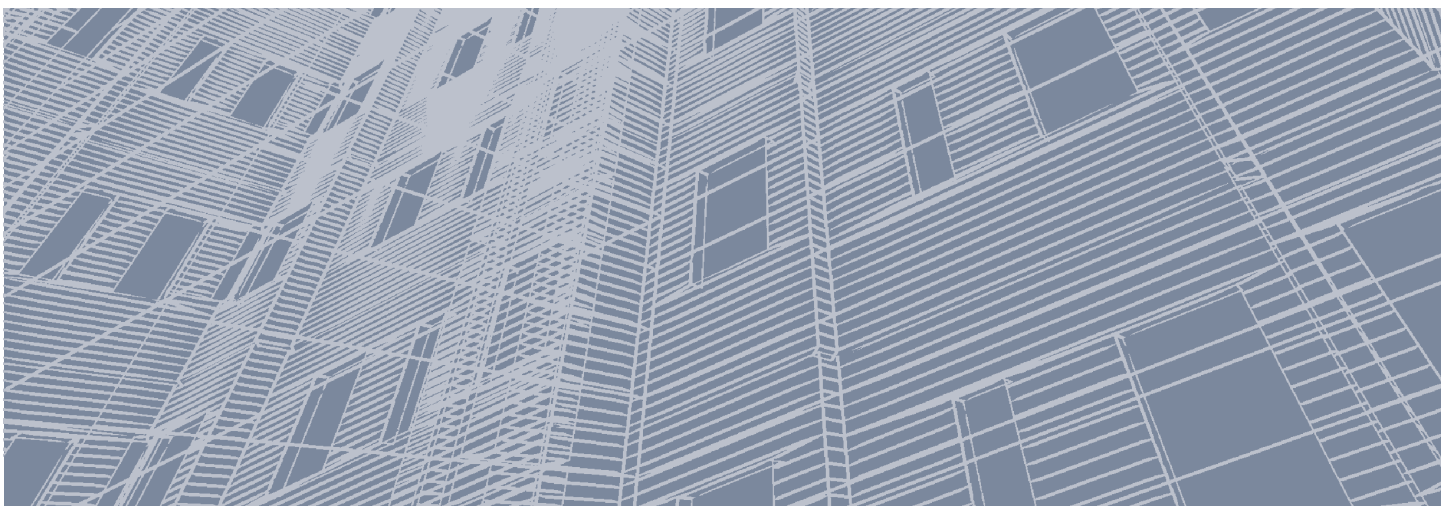
UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se

UPPFÖLJNING AV

Ungas levnadsvillkor

FÖRSLAG TILL UTVECKLING

UPPFÖLJNING AV

Ungas levnadsvillkor

FÖRSLAG TILL UTVECKLING

Förord

Regeringen har gett Ungdomsstyrelsen i uppdrag att särskilt analysera hur uppföljningssystemet för ungdomspolitiken kan utvecklas. Det gäller framförallt innehåll och periodicitet i rapporteringen (regeringsbeslut 11:7). Analysen ska vara ett underlag till den ungdomspolitiska proposition som aviserades i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1).

Enligt uppdraget ska Ungdomsstyrelsen, efter samråd med berörda myndigheter, se över antalet indikatorer samt deras kvalitet och relevans så att en utveckling av uppföljningen ska ge ökad betydelse och användbarhet hos berörda aktörer. Ungdomsstyrelsen ska även analysera formatet för redovisningen av indikatorerna och utvecklingen av uppföljningssystemet i övrigt. I arbetet ska myndigheten beakta Statskontorets rapport *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken* (Statskontoret 2010).

Utifrån analysen ska Ungdomsstyrelsen föreslå förbättringsområden och, om behov finns, även lämna förslag på nya indikatorer. Myndigheten ska också analysera hur synergier kan nås mellan arbetet med indikatorer i Sverige och det arbete som sker i Europeiska unionen.

Uppdraget redovisas i denna rapport. Under arbetet har vi hämtat information från samtliga myndigheter som är involverade i indikatoruppföljningen. Ett stort tack till alla er som har ställt upp med er tid och generöst bidragit med er kunskap och kompetens!

Rapporten har sammanställts inom enheten för nationell och kommunal ungdomspolitik av utredarna Tiina Ekman och Idah Klint i samverkan med enhetschef Inger Ashing och vikarierande enhetschef Maria Nyman.

Per Nilsson

generaldirektör, Ungdomsstyrelsen

Innehåll

1	Inledning	4
2	Modellen för uppföljningen av ungas levnadsvillkor	5
2.2	Statskontorets utvärdering	6
2.3	Ungdomspolitisk uppföljning i Europa.....	7
2.4	Max18 – ett uppföljningssystem för barnrättspolitiken.....	12
2.5	Myndigheternas synpunkter	15
3	Ungdomsstyrelsens analys	18
3.1	Fördelar och nackdelar med systemet idag.....	18
3.2	Indikatorer med kvalitet och relevans	19
4	Ungdomsstyrelsens förslag	26
4.1	Periodicitet	26
4.2	Modell för inrapportering.....	26
4.3	Medverkande myndigheter.....	27
4.4	Indikatorsystemet: omfattning, fokusområden, brister	28
4.5	Synergier med de ungdomspolitiska indikatorerna i EU.....	30
4.6	Synergier med barnrättspolitiska indikatorer	30
4.7	Bakgrundsvariabler.....	31
4.8	Internationell jämförelse.....	33
4.9	Myndigheternas ungdomspolitiska insatser.....	33
4.10	Det ungdomspolitiska uppföljningssystemet i sin helhet	34
4.11	Sammanfattning av Ungdomsstyrelsens förslag.....	36
5	Ungdomsstyrelsens förslag på indikatorer för ungdomspolitiken	38
6	Bilaga	57
7	Referenser	61

1 Inledning

Ungdomspolitikens huvudsakliga målgrupp är unga i åldern 13–25 år. I denna åldersgrupp finns det cirka 1,6 miljoner människor men även andra åldersgrupper kan beröras av politiken. Genom propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd* (prop. 2004/05:2) beslutade riksdagen 2004 om inriktningen för den nationella ungdomspolitikens. Samtidigt initierades det nuvarande uppföljningssystemet. Inriktningen modifierades i *Budgetpropositionen för 2008* (prop. 2007/08:1). I propositionen förtydligade regeringen de två övergripande målen för den nationella ungdomspolitikens:

Alla unga ska ha:

- verklig tillgång till välfärd
- verklig tillgång till inflytande.

Hösten 2009 fattade regeringen beslut om en ny strategi för ungdomspolitikens. Strategin utgick från de befintliga målen men preciserade inriktningen av det kommande ungdomspolitiska arbetet och omfattade även ett handlingsprogram med 45 konkreta åtgärder (rskr 2009/10:53). Det som är kärnan i ungdomspolitikens är att minska skillnaderna i ungas levnadsvillkor och fatta väl avvägda beslut baserade på kunskap om ungas villkor, med fokus på dem som av olika anledningar har det svårare än andra. Ungdomsgruppen är heterogen och deras förutsättningar och levnadsvillkor varierar. Alla insatser som samhället gör för unga ska ta hänsyn till deras olika förutsättningar beroende på kön, ålder, svensk eller utländsk bakgrund, kulturell och socioekonomisk bakgrund, geografisk hemvist och eventuella funktionsnedsättningar. Ungdomspolitikens ska realiseras genom att samordnas och analyseras inom fem huvudområden:

- utbildning och lärande
- hälsa och utsatthet
- inflytande och representation
- arbete och försörjning
- kultur och fritid.

2 Modellen för uppföljningen av ungas levnadsvillkor

Tanken med att följa upp ungas levnadsvillkor med hjälp av indikatorer är att skapa en helhetsbild av utvecklingen inom ett brett tvärsektoriellt område och att genom tidsserier visa hur villkoren utvecklas. Ungdomsstyrelsens sammanställning för 2012 omfattar 87 indikatorer inom totalt 14 politikområden, vilket är ett omfattande system. Det finns andra sektorsövergripande uppföljningssystem med betydligt färre indikatorer, till exempel barnrättspolitikens uppföljningssystem Max18 med ett femtiotal indikatorer och EU:s 40 ungdomspolitiska indikatorer.

2.1.1 Uppföljningssystemet

Uppföljningen av ungdomspolitiken har sin utgångspunkt i den ordinarie mål- och resultatstyrningsstrukturen i staten. Uppföljningssystemet består av uppföljning av indikatorer som belyser ungas levnadsvillkor, tematiska analyser som ger en fördjupad bild av utvecklingen av ungas levnadsvillkor inom något av de fem huvudområdena samt attityd- och värderingsstudier som hittills genomförts 1997, 2003 och 2007 och där en ny uppföljning genomförs under 2012 och 2013. En ytterligare del av systemet är de utvärderingar av ungdomspolitiken som regeringen initierar.

Syftet med uppföljningen är att ge djupare kunskap om ungas tillgång till välfärd och inflytande samt en översikt av den samlade utvecklingen. Ungdomspolitiken ska vara integrerad i de områden som rör ungas levnadsvillkor och realiserar genom att utgå från de befintliga målen inom dessa områden. Under 2005 fick Ungdomsstyrelsen i uppdrag att tillsammans med berörda myndigheter identifiera indikatorer för att kunna följa ungas levnadsvillkor.¹ Myndigheterna har sedan dess årligen redovisat utvecklingen av ungas levnadsvillkor inom ramen för den egna verksamheten. Sammanställningen av den senaste utvecklingen av indikatorer och en analys av utvecklingen skickas under februari och mars dels till det egna departementet, dels till Ungdomsstyrelsen, tillsammans med en redovisning av vilka insatser myndigheten genomfört det senaste året för att förbättra ungas levnadsvillkor.

¹ Se redovisningen av uppdraget i *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor – på väg mot ett uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken* (Ungdomsstyrelsen 2005).

2.2 Statskontorets utvärdering

År 2010 gav regeringen Statskontoret ett uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken. Statskontoret skulle analysera om systemet bidrar till ökad kunskap om ungas levnadsvillkor samt om systemet bidrar till en helhetsbild av ungas liv. Uppföljningen med hjälp av indikatorer skulle ges särskilt fokus i utvärderingen.

I slutet på 2010 presenterade Statskontoret sin rapport *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken* (Statskontoret 2010). I sin analys av systemet undersökte de hur uppföljningen påverkar de medverkande myndigheterna och hur kunskapen från uppföljningen används i Regeringskansliet, myndigheter, kommuner och ungdomsorganisationer. Dessutom gjordes jämförelser med uppföljningssystemen inom folkhälso- och barnrättspolitiken.

Utvärderingen visade att varken de olika departementen inom Regeringskansliet eller myndigheterna ansåg sig behöva den helhetsbild som sammanställningen av indikatorerna ger. Statskontoret förklarar detta med att det finns en stuprörspromblematik där de tvärsektoriella frågorna har låg prioritet samt att kunskapen sällan är ny för respektive sakområde. En annan förklaring enligt Statskontoret är att myndigheterna inte ser sig själva som mottagare av resultatet. Kommuner och ungdomsorganisationer däremot efterfrågade i större utsträckning en helhetsbild av ungas situation. Tanken med uppföljningssystemet är dessutom att de deltagande myndigheterna genom sin inrapportering ska få ett ökat ungdomsperspektiv på sina verksamheter. Statskontorets analys visar dock att myndigheterna varken påverkas av sitt arbete med att rapportera in indikatorer eller använder resultaten i sin egen verksamhet. Statskontoret undersökte även i vilken grad Sveriges kommuner kände till Ungdomsstyrelsens rapporter från uppföljningssystemet. Två tredjedelar av de 252 kommuner som svarade kände till Ung idag-serien och knappt hälften kände till de andra två rapporterna i uppföljningssystemet, Fokus-serien och Attityd- och värderingsstudien. Två tredjedelar, 65 procent, av de kommuner som kände till Ungdomsstyrelsens rapporter angav dessutom att de använt kunskapen i sitt arbete.

I uppföljningen av folkhälsopolitiken och barnrättspolitiken finns det enligt Statskontoret tydliga överlappningar med uppföljningen av ungdomspolitiken. Statskontoret menar att det därmed finns möjlighet att effektivisera uppföljningarna genom samordning. Samtidigt finns det möjlighet för den ungdomspolitiska uppföljningen att lära av de andra politikområdenas arbete med uppföljningar, till exempel att göra indikatorerna tillgängliga via en webbportal som Ungdomsstyrelsen skulle ansvara för.

Statskontorets slutsats är att systemet borde bli mer effektivt. Deras förslag tog sin utgångspunkt i att Ungdomsstyrelsen har en viktig roll i uppföljningssystemet och att myndigheten bör ges ett tydligare ansvar för innehållet i uppföljningen, samtidigt som övriga myndigheters insatser begränsas. Statskontoret lämnade följande förslag:

- Indikatorernas relevans bör utökas med utgångspunkt i färre och varaktiga indikatorer som kan följas långsiktigt.
- Regeringen bör ge Ungdomsstyrelsen i uppdrag att utreda och ta fram förslag på indikatorer inom respektive målområde.
- Ett bättre sammanhang i uppföljningen genom att de tematiska analyserna baseras på resultat från indikatoruppföljningen. Områden där man ser väsentliga problem bör prioriteras för tematiska analyser.
- Datasamlingen bör effektiviseras genom antingen att:
 - a) myndigheterna redovisar som idag, men med en analyserande text enbart vart tredje år.
 - b) uppdraget delas mellan SCB som levererar indikatorer och Ungdomsstyrelsen som analyserar indikatorerna.
- Presentation och spridning bör utvecklas. Ung idag tas fram mer sällan, exempelvis vart tredje år medan indikatorerna bör uppdateras varje år för att skapa tidsserier.
- Uppgifterna bör göras tillgängliga på Ungdomsstyrelsens webbplats.

2.3 Ungdomspolitisk uppföljning i Europa

Det ungdomspolitiska EU-samarbetet mellan 2010 och 2018 omfattar de åtta områdena utbildning, sysselsättning och entreprenörskap, hälsa och välbefinnande, deltagande, frivilligarbete, social delaktighet, ungdomar i världen samt kultur och kreativitet (Europeiska unionens råd 2009). Det ungdomspolitiska samarbetet inom EU betonar vikten av kunskapsbaserad ungdomspolitik. Som ett led i detta tillsattes 2010 en expertgrupp av 60 personer från 26 länder för att tillsammans föreslå indikatorer för EU:s ungdomspolitiska samarbete.

Arbetet resulterade i totalt 40 så kallade *nyckelindikatorer* kopplade till de åtta områden som samarbetet vilar på. Vart och ett av de åtta områdena har en målformulering som indikatorerna ska spegla. Det finns olika många indikatorer per område och även källorna skiljer sig åt. Data från indikatorer som redan finns inom andra politikområden, som till exempel utbildning och hälsa, hämtas från källor som Eurostat och OECD. För att hämta data för ”nya” indikatorer kan så kallade Flash Eurobarometer-undersökningar komma att användas. Indikatorerna ska bidra till att stödja framtida politiska insatser på EU-nivå.

EU:s tillväxtstrategi Europa 2020² har två mål som berör unga specifikt: ”andelen ungdomar som inte fullföljer en gymnasial utbildning ska vara under 10 procent” och ”minst 40 procent av den yngre generationen ska ha fullbordade högre studier”. Därför inkluderas indikatorer om fullföljning av gymnasieutbildning och högre studier i de ungdomspolitiska indikatorerna.

Inom det europeiska samarbetet på ungdomsområdet finns ingen officiell definition av när man anses vara ung. Medlemsländerna har alla olika definitioner på detta. Inom EU:s egna instrument för den europeiska ungdomspolitiken, programmet Ung och aktiv i Europa, inkluderas personer mellan 13 och 30 år. De 40 nyckelindikatorerna täcker unga mellan 15 och 30 år, men åldern varierar också beroende på indikator. Alla indikatorer går att bryta ned på kön och ibland efter högsta utbildningsnivå.

Om man jämför de ungdomspolitiska indikatorerna i Sverige, idag 87 till antalet, med EU:s ungdomspolitiska indikatorer så överensstämmer 21 av dem. Tabell 2.1 visar samtliga EU-indikatorer, beröringspunkter mellan EU och Sveriges indikatorer, tillgång till data i nuläget samt källan till EU:s indikatorer. EU-indikatorerna redovisas efter målområde, först de indikatorer där statistik fanns tillgängligt i Eurostats databas i augusti 2012³, och därefter de indikatorer som då inte hade hunnit få data inrapporterade på grund av att databasen är under uppbyggnad.

Tabell 2.1 EU-indikatorer och liknande svenska ungdomspolitiska indikatorer, 2012

EU	Sverige (motsvarande indikator i dagens system)	EU:s källa	Data (avseende Sverige i EU:s databas)
EDUCATION AND TRAINING			
Redovisas i Eurostats databas			
Early leavers from education and training	-	Eurostat, EU LFS	2011
Tertiary education attainment	Unga i grundutbildning vid universitet/högskola	Eurostat, EU LFS	2011
Young people (20–24 år) having at least completed upper secondary education	Lägst treårig gymnasieutbildning	Eurostat, EU LFS	2011
Redovisas inte i Eurostats databas			
Low achievers – Reading	Modersmål, kunskapsläge i årskurs 9	OECD – PISA	-
Low achievers – Mathematics	Matematik, kunskapsläge i årskurs 9	OECD – PISA	-
Low achievers – Science		OECD – PISA	-

² <http://ec.europa.eu/europe2020>.

³ Inhämtat den 20 augusti 2012 från http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_social_policy_equality/youth_policy/dashboard_youth.

EMPLOYMENT AND ENTREPRENEURSHIP			
Redovisas i Eurostats databas			
Youth unemployment rate	Antal i arbetslöshet, deltidsarbetslöshet, timanställning och program	Eurostat, EU LFS	2011
Long-term youth unemployment rate	Antal långtidsarbetslösa	Eurostat, EU LFS	2011
Youth unemployment ratio	-	Eurostat, EU LFS	2011
Redovisas inte i Eurostats databas			
Self-employed youth	Andel företagare	Eurostat, EU LFS Data på väg in	-
Young employees with a temporary contract	-	Eurostat, EU LFS Data på väg in	-
Young people who would like to set up their own business	Syn på företagande	Flash Eurobarometer on Youth	-
HEALTH AND WELL-BEING			
Redovisas i Eurostats databas			
Regular smokers	Andel som röker dagligen	Eurostat, European Health Interview Surveys (EHIS)	Sverige deltar i EHIS från och med 2014
Obesity	Andel med fetma	Eurostat, European Health Interview Surveys (EHIS)	Sverige deltar i EHIS från och med 2014
Causes of death of young people: suicide	Avlidit till följd av självmord, narkotikamissbruk och trafikolyckor	Eurostat, Causes of death DB	2010
Psychological distress	Psykiska och psykosomatiska symptom	Eurostat, European Health Interview Surveys (EHIS)	Sverige deltar i EHIS från och med 2014
Injuries: road-traffic self-reported accidents	-	Eurostat, European Health Interview Surveys (EHIS)	Sverige deltar i EHIS från och med 2014
Redovisas inte i Eurostats databas			
Alcohol use past 30 days	Andel med riskabel alkoholkonsumtion	ESPAD survey data	-

SOCIAL INCLUSION			
Redovisas i Eurostats databas			
At-risk-of-poverty or exclusion rate (union of the three sub-indicators below):	-	Eurostat SILC	2010
At-risk-of-poverty rate (sub-indicator 1):	Ekonomisk standard bland unga med och utan barn	Eurostat SILC	2010
Severe material deprivation rate (sub-indicator 2):	-	Eurostat SILC	2010
Living in households with very low work intensity (sub-indicator 3):	-	Eurostat SILC	2010
Self-reported unmet need for medical care	-	Eurostat SILC	2010
Young people not in employment, education or training (NEET)	-	Eurostat, EU LFS	2011
CULTURE AND CREATIVITY			
Redovisas i Eurostats database			
Learning at least two foreign languages	Engelska, kunskapsläge i årskurs 9	Eurostat data collection on language learning in schools	2010
Redovisas inte i Eurostats databas			
Performing/taking part in amateur artistic activities	Eget kulturutövande	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Participation in cultural activities	Besöks- och läsvanor	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Participation in sports clubs, leisure time or youth clubs/associations or cultural organisations	Deltagande i folkrörelser och föreningar	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
YOUTH PARTICIPATION			
Redovisas i Eurostats databas			
Young people who use Internet for interaction with public authorities	-	Eurostat, survey on ICT usage in households and by individuals	2010
Young people using Internet for accessing or posting opinions on websites (e.g. blogs, social networks etc.) for discussing civic and political issues (in the last three months)	-	Eurostat, survey on ICT usage in households and by individuals	2011
Redovisas inte i Eurostats databas			
Young people's participation in political or community /environmentally-oriented NGO:s	Medlemskap och deltagande i partipolitiska organisationer	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Participation of young people in local, regional, national or European parliamentary elections	Deltagande i allmänna val	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Young people 18–30 who got elected into the European Parliament	-	The European Parliament	-

VOLUNTARY ACTIVITIES			
Redovisas inte i Eurostats databas			
Young people's engagement in voluntary activities	-	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Share of young people making a voluntary contribution to their local community	-	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Share of young people who have stayed abroad for the purpose of volunteering	-	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Formal recognition for taking part in voluntary activities	-	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
YOUTH & THE WORLD			
Redovisas inte i Eurostats databas			
Young people's participation in non-governmental organisations active in the domains of global climate change/global warming, development aid or human rights	-	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
Involvement of young people in activities or projects during the past year which have involved youth from other continents	-	DG EAC Flash Eurobarometer on youth	-
CONTEXTUAL INDICATORS			
Redovisas i Eurostats databas			
Child population	-	Eurostat demographic data.	2011
Youth population	-	Eurostat demographic data.	2011
The ratio of young people in the total population	-	Eurostat demographic data.	2011
Redovisas inte i Eurostats databas			
Mean age of young people leaving the parental household	Unga kvarboende i föräldrahemmet	Eurostat, EU LFS	-

Tabell 2.1 visar att även inom EU:s uppföljningssystem är tillgången till statistik god inom målområdena som berör utbildning, arbete, hälsa och sociala förhållanden. Däremot saknas det i nuläget statistik för att följa upp de flesta indikatorer inom områdena kultur, deltagande, frivilligarbete och unga i världen. Data inom dessa områden har samlats in genom en enkätstudie, Flash Eurobarometer on youth, och är förmodligen på väg in i databasen. Utifrån ett svenskt perspektiv är det något problematiskt att urvalet i enkäten är relativt litet (1 000 individer i varje medlemsland) och täcker en bred åldersgrupp, 15–30 år (The Gallup Organization 2011). Det är därför svårt att få ett optimalt jämförelsetal för den vanligaste ålderskategorin i enkätbaserade svenska indikatorer som är 16–24 år.

En annan reflektion utifrån tabell 2.1 är att vi saknar motsvarighet till EU:s målområden som berör frivilligarbete och unga och världen. Dessa områden har hittills inte bedömts vara lika centrala i den svenska ungdomspolitiken som i EU:s ungdomspolitik.

För att indikatorerna även ska kunna spegla ungas levnadsvillkor i EU framöver kommer EU-kommissionen att fortsätta sitt samarbete med expertgruppen för att, om nödvändigt, föreslå förändringar. Indikatorerna uppdateras regelbundet i takt med att det finns ny data på området. Eurostat är dock ansvarigt för att samla alla indikatorer på området och har därför skapat en underavdelning på sin webbplats⁴ där besökare kan söka de senaste uppdateringarna i en öppen databas.

Förutom databasen på Eurostats webbplats kommer EU-kommissionen att publicera en rapport vart tredje år, den så kallade *Youth report*⁵, som förutom statistik från indikatorerna innehåller en utvärdering av hur EU:s ungdomspolitiska mål har påverkat medlemsländerna de senaste tre åren samt presentera de övergripande prioriteringarna inför de kommande tre åren.

EU-kommissionen beställer även studier på områden som anses vara i behov av fördjupning. År 2010 var det rapporten *Young people's access to culture* och 2011 publicerades *Assessing practices for using indicators in fields related to youth* (Interarts 2010, Ecorys 2011). Under 2012 väntas en studie om ungas deltagande i demokratin och 2013 ska en studie om värdet av ungdomsarbete vara färdig.

2.4 Max18 – ett uppföljningssystem för barnrättspolitiken

Regeringen har beslutat om ett nytt uppföljningssystem för barnrättspolitiken. Det är ett system som till vissa delar överlappar det ungdomspolitiska uppföljningssystemet och av den anledningen har vi bedömt att det är viktig att relatera till Max18 när vi gör vår analys.

Regeringens strategi för att stärka barnens rättigheter i Sverige antogs av riksdagen 2010.⁶ Strategin består av ett antal principer och utgår från barnens rättigheter enligt FN:s barnkonvention. Tanken är att strategin ska vara ett stöd för alla offentliga aktörer att säkerställa barnens rättigheter i Sverige. Strategin innehåller nationella prioriteringar, varav en är att utveckla ett system för att kunna följa upp barns levnadsvillkor. Barnombudsmannen, som är ansvarig myndighet, fick därför i uppdrag att tillsammans med Statistiska centralbyrån skapa en plattform för denna uppföljning.

Max18 lanserades i juli 2012 och är ett webbaserat uppföljningssystem. Det vänder sig framförallt till beslutsfattare och tjänstemän i offentlig verksamhet men innehåller även en sektion som riktar sig direkt till barn och unga. Max18 omfattar sex olika områden – ekonomi, hälsa, utbildning, trygghet, delaktighet samt stöd och skydd – som alla är kopplade till barnkonventionen och innehåller cirka 40 indikatorer. Indikatorerna kan brytas ned på ålder och kön samt i vissa fall även på län och kommuner. Fler bakgrundvariabler finns för en del av indikatorerna.

Uppföljningen av barnrättspolitiken och ungdomspolitiken överlappar till viss del varandras målgrupper. Barnrättspolitikens målgrupp är barn och unga upp till 18 år och ungdomspolitikens målgrupp är unga i åldern 13–25 år. De ungdomspolitiska indikatorerna belyser dock framförallt unga i åldern 16–25 år och saknar ofta data för den yngre åldersgruppen 13–15 år. Tabell 2.2 belyser kopplingen mellan indikatorerna i Max18 och Ung idag.

⁴http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_social_policy_equality/youth_policy.

⁵ Den första kom 2009, den andra i september 2012.

⁶ <http://www.regeringen.se/content/1/c6/17/85/44/c8893241.pdf>.

Tabell 2.2 Jämförelse mellan Barnombudsmannens (BO) Max18 och Ungdomsstyrelsens (US) Ung idag, 2012

Indikatorer som belyser liknande fenomen				
	MAX18	UNG IDAG		DATAKÄLLA
	En god levnadsstandard	Arbete och försörjning		
1	Andel barn i ekonomiskt utsatta familjer	Ekonomisk standard bland unga med och utan barn		Olika källor: BO: Inkomst- och taxeringsregistret US: HEK/FASIT
2	Andel barn med utrymme för eget rum	Andel med eget rum		Olika källor: BO: ULF US: Barn-ULF
	Bästa möjliga hälsa	Hälsa och utsatthet		
3	Andel barn med övervikt eller fetma	Andel med övervikt	Andel med fetma	Olika källor: BO: Barn-ULF US: FHI (Hälsa på lika villkor)
4	Andel barn med psykosomatiska besvär	Unga med psykiska och psykosomatiska symptom		Samma källa för 13–17 år: (Barn-ULF), men olika index
5	Andel barn med intensivkonsumtion av alkohol minst en gång i månaden	Andel med riskabel alkoholkonsumtion		Olika källor: BO: CAN US: FHI (Hälsa på lika villkor)
6	Andel barn som röker eller snusar	Andel som röker dagligen	Andel som snusar dagligen	Olika källor: BO: CAN US: FHI (Hälsa på lika villkor)
7	Andel elever som någon gång använt narkotika	Andel i gymnasiets år 2 som uppger att de använder narkotika		Samma källa: CAN
	En god utbildning	Utbildning och lärande /Hälsa och utsatthet		
8	Andel elever med gymnasiebehörighet	Behörighet till gymnasieskolan		Olika källor: BO: SCB (Registret över slutbetyg) US: Skolverket (Betygsstatistik*)
9	Andel barn som uppnått grundskolans mål	Elever som uppnår målen för årskurs 9		Olika källor: BO: SCB (Registret över slutbetyg) US: Skolverket (Betygsstatistik*)
10	Andel elever med grundläggande eller högre läsförståelse	Svenska, kunskapsläge i årskurs 9		Olika källor: BO: PISA US: Nationella prov
11	Andel elever med grundläggande eller högre matematikkunskaper	Matematik, kunskapsläge i årskurs 9		Olika källor: BO: PISA US: Nationella prov
12	Andel elever med högskolebehörighet	Behörighet till högskolestudier		Olika källor: BO: SCB (Registret över avgångna från gymnasieskolan) US: Skolverket (Betyg och studieresultat*)
13	Personaltätthet	Lärartätthet och andel behöriga lärare i gymnasiet		Samma källa: Skolverket (Register över pedagogisk personal)
14	Andel lärare med lärarexamen	Lärartätthet och andel behöriga lärare i gymnasiet		Samma källa: Skolverket (Register över pedagogisk personal)

15	Andel elever som blivit mobbade av andra elever	Elever som mobbas och trakasseras av andra elever		Samma källa: Skolverket (Attityder till skolan)
16	Andel elever som känner sig mobbade av lärare	Elever som känner sig mobbade eller trakasserade av sina lärare		Samma källa: Skolverket (Attityder till skolan)
17	Andel elever som utsatts för kränkande behandling	Andel unga som uppger att de blivit kränkta		Olika källor: BO: Skolverket (Attityder till skolan) US: FHI (Hälsa på lika villkor)
	En trygg uppväxt	Hälsa och utsatthet		
18	Andel barn som känner sig trygga i skolan	Elever som känner sig trygga i skolan		Samma källa: Skolverket (Attityder till skolan)
19	Andel skador som lett till sjukhusvård	Vård på sjukhus på grund av våldsrelaterade skador		Samma källa: Patientregistret, men olika orsaker
20	Andel skador med dödlig utgång	Dödligt våld		Samma källa: Dödsorsaksregistret, men olika orsaker
21	Andel tonårsgraviditeter (a: Antal aborter)	Antal verkställda aborter		Samma källa: SCB (Abortstatistiken)
	Delaktighet i samhället	Inflytande och representation / Kultur och fritid		
22	Andel barn som tycker att de har inflytande i skolan	Andel elever som anser sig kunna vara med och bestämma om vad de får lära sig i olika ämnen		Samma källa: Skolverket (Attityder till skolan) men BO har index, US en delfråga
23	Andel barn som läser böcker varje dag	Besöks- och läsvanor		Olika källor: BO: Barn-ULF US: ULF
24	Andel barn som besökt kulturaktiviteter	Besöks- och läsvanor		Olika källor: BO: Barn-ULF US: ULF
25	Andel barn som deltar i idrottsaktiviteter	Andel motionsutövare	Andel som tränar/tävlar i idrott	Olika källor: BO: Barn-ULF US: SCB och Riksidrottsförbundet
26	Andel barn som deltar i föreningsliv	Deltagande i folkrörelser och föreningar		Olika källor: BO: Barn-ULF US: ULF
	Samhällets stöd och skydd	Hälsa och utsatthet		
27	Andel barn i institutionsvård längre än sex månader	Unga som dygnsvårdats enligt SoL och LVU		Samma källa: Socialstyrelsen (Registret över insatser för barn och unga)
28	Andel barn som utsatts för brott	Nionde-klassares utsatthet för brott	16–24-åringars utsatthet för brott	Olika källor: BO: BRÅ, SUB US: BRÅ, SUB, NTU
29	Andel barn som är lagförda för brott	Deltagande i brott		Samma källa: BO: Åklagarnas ärendesystem Cåbra US: BRÅ, Lagföringsregister**

* Olika källhänvisningar, men SCB:s och Skolverkets register bygger på samma data.

** Olika källhänvisningar, men Lagföringsregistret bygger på åklagarnas ärendesystem.

Om man jämför barnrättspolitikens 40 indikatorer med ungdomspolitikens 87 indikatorer är det idag 29 som överensstämmer eller liknar varandra, även om de inte alltid mäter samma åldersgrupp eller bygger på samma datakälla. Områden som saknas i Max18 är politikområden som ingår i det ungdomspolitiska fokusområdet arbete och försörjning samt delar av fokusområdet inflytande och representation i frågor om deltagande i den representativa demokratin.

2.5 Myndigheternas synpunkter

I det ungdomspolitiska uppföljningssystemet ingår för tillfället 17 myndigheter samt Riksidrottsförbundet.⁷ Samtliga myndigheter ombads att lämna sina synpunkter på uppföljningssystemet, antingen skriftligt eller på ett av de möten som Ungdomsstyrelsen arrangerade under maj 2012. Däremot var inte Riksidrottsförbundet kallade eftersom de inte har i uppdrag av regeringen att redovisa indikatorer utan gör det utifrån en särskild beställning från Ungdomsstyrelsen. Alla myndigheter utom Tillväxtverket har lämnat sina synpunkter.

Myndigheterna ombads att reflektera över de indikatorer som de lämnar in till Ungdomsstyrelsen, utifrån indikatorernas kvalitet och relevans, om indikatorerna används inom myndigheten, om myndigheterna har andra indikatorer som skulle vara relevanta för det ungdomspolitiska uppföljningssystemet, hur uppföljningssystemet kan ge ett mervärde för myndigheten, hur de ställer sig till att eventuellt inte själva rapportera in indikatorer framöver samt bästa scenario för framtida inrapportering.

2.5.1 Framtagandet av statistik

Att lämna in data varje år är enkelt för vissa myndigheter och mer problematiskt för andra, beroende på den varierande tillgången till statistiskt underlag för indikatorerna. Medan statistik på till exempel arbetsmarknads- och utbildningsområden har hög aktualitet baseras informationen om ungas fritids- och kulturaktiviteter på Statistiska centralbyråns *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)* där dessa frågor ställs vart åttonde år. De flesta myndigheterna menar samtidigt att utvecklingen inte förändras så mycket från år till år utan att det sker på längre sikt.

I myndigheternas uppdrag ingår att, om möjligt, göra en internationell jämförelse. Detta är den del i redovisningen till Ungdomsstyrelsen som de flesta av myndigheterna har haft problem med, eftersom statistiken på det sociala området har en bristande samordning inom EU, fram till de senaste åren.

⁷ Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Boverket, Brottsförebyggande rådet (Brå), Centrala studiestödsnämnden (CSN), Försäkringskassan, Högskoleverket, Kronofogdemyndigheten, Skatteverket, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut (FHI), Statens kulturråd, Tillväxtanalys, Tillväxtverket, Ungdomsstyrelsen och Valmyndigheten.

2.5.2 Indikatorernas relevans och omfattning

Alla myndigheter som deltog i Ungdomsstyrelsens samråd bidrog med reflektioner kring kvalitet och relevans samt med förslag kring möjliga förändringar och tillägg. Vi har vägt in synpunkterna när vi har reviderat indikatorerna men redovisar inte förslagen i detalj. Däremot väljer vi att beskriva de diskussioner som fördes och de kommentarer som myndigheterna hade kring Ungdomsstyrelsens bedömning av indikatorutvecklingen.

Ungdomsstyrelsens rapport Ung idag har en inledande översikt med smileys som genom att visa ett leende, neutralt eller ledset ansikte ska ge en bild av utvecklingen över tid. Dessa symboler var många av myndigheterna kritiska till. Detta då den förenklade bilden inte alltid gav utvecklingen av indikatorn rättvisa. Att den typen av enkla och lättlästa sammanfattningar är efterfrågade är förståeligt, men ur ett kvalitetsperspektiv är metoden tveksam eftersom det ofta inte är enkelt att tolka riktningen av utvecklingen. Därtill är det inte alltid enkelt att ge utvecklingen en normativ tolkning som positiv eller negativ. Tolkningen kan få olika utfall utifrån vem som gör tolkningen, det som är positivt för samhället i stort behöver inte vara positivt för den unga individen.

Ett exempel på svårigheten att bedöma utvecklingens karaktär är indikatorn som Valmyndigheten tar fram om avgångna ledamöter i riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige. Unga avgår oftare i förtid än äldre från kommun- och landstingsfullmäktige, vilket ur samhällets synvinkel är en negativ företeelse. Men eftersom anledningen till avgång i förtid för de unga ofta är att de har flyttat från hemkommunen på grund av studier, arbete eller en relation är det inte nödvändigtvis en negativ händelse för de unga.

En lösning som nämndes för att öka kvaliteten i tolkningen av utvecklingen var att Ungdomsstyrelsen kunde ge riktlinjer till myndigheterna i hur resultaten ska bedömas. Myndigheterna har expertkunskapen och kan tolka statistiken, utifrån frågan åt vilket håll utvecklingen går. Däremot är den mer normativa tolkningen av utvecklingen – om utvecklingen är positiv för samhället, för unga som social grupp eller för enskilda unga personer – ett uppdrag som är mer lämpligt för forskning än för statliga myndigheter.

2.5.3 Periodicitet

Flera myndigheter uttryckte att de indikatorer som de rapporterar inte förändras särskilt mycket från ett år till ett annat, och att förändringar över ett år kan återgå till det gamla året därpå. Att redovisa statistik var generellt sett inte ett problem, de flesta myndigheter tar ändå fram sådana underlag. Däremot riktades det kritik mot uppdraget att årligen lämna in en analyserande text. Den delen av uppdraget upplevdes som mer resurskrävande, samtidigt som det också bedömdes som onödigt eftersom analysen ofta var identisk mellan åren, bortsett från mindre justeringar av nyckeltalen.

Ett konkret exempel på myndigheternas syn på inrapportering och analys gavs av Kronofogdemyndigheten som menade att en årlig uppdatering av analysen är slöseri med myndighetens resurser, utifrån att de inte kan se hur det kommer till användning på departementet eller i politiken i övrigt. De skulle hellre se en löpande uppdatering av indikatorerna, där respektive myndighet redovisar sina indikatorer när ny data har

inkommit och kvalitetssäkrats. Ett sådant system bedöms av Kronofogdemyndigheten vara mer effektivt jämfört med dagens system där myndigheten är tvungen att genomföra separata datakörningar för att kunna leverera i tid.

Brås bedömning var att Ungdomsstyrelsen kan ta fram en skriftlig rapport vart tredje år och de andra åren endast ta fram en kortare elektronisk upplaga baserat på ett mindre antal indikatorer som är av hög kvalitet och lämpade att följa över tid. De önskade också att Ungdomsstyrelsen gav mer tydliga riktlinjer för myndigheternas arbetsinsats. Detta för att få bättre kvalitet för en mindre arbetsinsats samt för att skapa större överskådlighet mellan de olika myndigheternas redovisningar.

2.5.4 Övriga synpunkter

Flera myndigheter var kritiska till Statskontorets förslag att SCB⁸ skulle ta över rollen som inrapporterande myndighet och att Ungdomsstyrelsen skulle få en utökad roll. Deras främsta argument mot förslaget var att de inrapporterande myndigheternas kompetens är nödvändig i analysen av indikatorerna.

I fråga om mervärde för myndigheterna menade Skolverket att det skulle vara intressant för dem om indikatorerna även belyste övergången mellan skola och arbetsliv samt hade en tydligare koppling till EU:s Europa 2020-mål.

På frågan om förbättringsförslag tog ett antal myndigheter upp idén om en webbportal som ett komplement till eller en ersättning för den tryckta rapporten. Det framkom att tryckta rapporter inte alltid är bäst lämpade som underlag när de flesta föredrar att hämta information från internet.

Den sammanfattande analysen i Ung idag var föremål för flera reflektioner. Det var tydligt att de flesta av myndighetsrepresentanterna hade önskemål kring och störst intresse av att utveckla den delen av rapporten.

Arbetsförmedlingen poängterade vikten av att ta fram en helhetsbild av ungas levnadsvillkor och att tydliggöra kopplingarna mellan de olika områdena. Statens folkhälsoinstitut, tillsammans med flera myndigheter som deltog i möten med Ungdomsstyrelsen, menade dessutom att rapporten i dess nuvarande form saknar djupare analyser, något som skulle vara intressant för framtiden.

Kronofogdemyndigheten framförde att rapporten bara är en sammanställning och efterlyste mer reflektioner inom varje område. De efterfrågar en helhetsbild, en analys av vad som har varit utmärkande under året samt i vilket avseende ungdomsgruppen skiljer sig från andra grupper i samhället.

”I rapporten samlas en förfärlig massa uppgifter men vi har inte i uppdrag att peka på vad som skulle göra det bättre för ungdomarna. Vem ska peka på de viktiga sambanden för politikerna?”

Men myndighetens representant uttryckte också att det är tämligen uppenbart att utvecklingen på ett område kan ha sin förklaring i utvecklingen av en indikator inom ett annat område i samma rapport.

⁸ Statskontoret (2010). *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken.*

3 Ungdomsstyrelsens analys

3.1 Fördelar och nackdelar med systemet idag

Dagens ungdomspolitiska uppföljning omfattar 87 indikatorer. Ungdomsstyrelsen delar Statskontorets syn på att antalet indikatorer är för högt och att de enskilda indikatorernas relevans varierar. Vår bedömning är att antalet indikatorer bör minska. Systemet gynnas inte av att antalet indikatorer är så högt som det är idag. Det finns överlappningar, uppgifter som är fragmentariska, saknar tidsserier eller har kvalitetsbrister och ibland är motstridiga sinsemellan.

Förutom dessa uppenbara kvalitetsbrister som kan åtgärdas genom ett striktare urval av indikatorer finns det också argument som berör uppföljningssystemet i sin helhet. Statskontoret genomförde 2005 och 2006 en studie, *På tvären – styrning av tvärsektoriella frågor*, om hur ett antal tvärsektoriella politikområden följs upp med hjälp av indikatorer. De påpekade att det finns en tendens att vilja fånga alltför många aspekter av en fråga på en gång. Framtagandet av indikatorer är vidare relativt resurskrävande. Detta måste sättas i relation till nyttan av den information som tas fram. Det är oftast först genom mer omfattande och djupare utvärderingar som orsakssamband kan fastställas (Statskontoret 2006).

Indikatorerna är idag fördelade i fem fokusområden. De fem fokusområdena omfattar 14 politikområden. Vissa politikområden, till exempel utbildningspolitik, ingår i flera fokusområden. Och tvärtom, vissa fokusområden omfattar indikatorer från flera politikområden. Det har lett till att områdena hälsa och utsatthet samt arbete och försörjning är betydligt mer omfattande jämfört med andra fokusområden. Dessa områden är också svåra att analysera och sammanfatta på grund av deras bredd och omfattning, och bör därför antingen bantas ned eller delas upp.

Ungdomsstyrelsen har under åren kommit med flera förslag för att utveckla uppföljningen av den nationella ungdomspolitiken. I en promemoria från 2008 identifierade myndigheten ett antal utvecklingsområden, varav de viktigaste var att ungas villkor alltid ska relateras till en äldre population, att ungas villkor måste belysas i en tidsserie om minst fem år samt att definitionen av ungdomsgruppen måste vara tydlig och gemensam för alla myndigheter (Ungdomsstyrelsen 2008). Vår bedömning är att redovisningarna idag håller högre kvalitet men att det är viktigt att fortsätta med det kvalitetssökande arbetet kring dessa frågor i redovisningarna.

3.2 Indikatorer med kvalitet och relevans

Innan vi går vidare i vår analys behöver de mest centrala kvalitetsbegreppen lyftas fram.⁹ För uppföljningssystemet i sin helhet är det grundläggande att det förmedlar en sann och tillförlitlig bild av ungas uppväxtvillkor. Det är också viktigt att bilden är så aktuell som möjligt och lyfter fram och belyser de mest centrala delarna av ungas villkor. Det är viktigt att uppföljningen förmedlar relevant information, att informationen är lätt att förstå och att helheten ger ett mervärde utöver de enskilda statistiska uppgifterna.

Det är också viktigt att det statistiska underlaget möjliggör jämförelser över tid; inom ungdomsgruppen; mellan unga och den övriga befolkningen; inom landet och med andra länder.

De befintliga indikatorerna baseras både på enkätundersökningar och på registerdata. Registerdata som används är som regel en del av den officiella statistiken, likväl som de enkätundersökningar som SCB genomför, varav *Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)* används av flera myndigheter som ett underlag. Dessa är kvalitetsgranskade och är därför att föredra som underlag till indikatorer. Men det finns politikområden där det saknas officiell statistik och där myndigheterna får lita på andra undersökningar som underlag. Det är särskilt viktigt att bedöma kvaliteten på dessa urvalsundersökningar utifrån olika källor till osäkerhet som urval, täckning av målpopulationen och svarsbortfall när man överväger underlagets lämplighet.

De viktigaste kvaliteterna för indikatorerna är:

- **Tillförlitlighet:** eftersom indikatorerna används både för att skatta skillnader mellan grupper av unga och för att bedöma förändringar över tid så är det viktigt att konfidensintervall eller annat osäkerhetsmått redovisas när underlaget är baserat på ett urval.
- **Bra täckning av populationen:** 13–25 år eller av den aktuella ålderskategorin för respektive indikator.
- **Lättbegripliga statistiska mått:** andel eller antal.
- **Redovisningsgrupper:** att urvalsstorleken tillåter nedbrytning efter bakgrundsvariabler, med hänsyn taget till datakvalitet.
- **Frekvens:** hur ofta kan statistiken uppdateras. Data ska produceras regelbundet för att vara lämpligt i en indikatoruppföljning.

⁹ Vi har använt Statistiska centralbyråns kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik som underlag för detta stycke (SCB 2001).

Det som ställer särskilda krav på det statistiska underlaget är att indikatorerna ska bidra till att beskriva villkoren inte bara för hela ungdomspopulationen utan också för delpopulationer, det vill säga olika grupper av unga. En förutsättning för nedbrytning – förutom urvalsstorleken – är att statistikkällorna omfattar sådana variabler som är prioriterade inom ungdomspolitiken, till exempel ålder, kön, svensk/utländsk bakgrund, boenderegion, sexuell läggning och eventuella funktionsnedsättningar. För att underlätta jämförelser mellan olika statistikkällor bör dessa indelningsvariabler vara identiskt konstruerade.

En viktig datakälla för flera myndigheter är Statistiska centralbyråns *Undersökningarna av levnadsförhållanden* (ULF) som årligen belyser följande ämnesområden: arbetsmiljö, boendeförhållanden, ekonomi, fritid, hälsa, medborgerliga aktiviteter, sociala relationer, sysselsättning och arbetstider, trygghet och säkerhet samt utbildning. Data samlas in för den vuxna befolkningen från 16 år och uppåt. Antalet intervjuer i ålderskategorin 16–25 år är dock relativt litet, cirka 700–800, vilket försvårar redovisningen av olika undergrupper.

Sedan 2001 genomförs en särskild undersökning som täcker gruppen 10–18 år, *Undersökningarna av barns levnadsförhållanden* (Barn-ULF). I denna intervjuas barn, i hushåll där någon av föräldrarna har intervjuats i ULF, om hur de mår, situationen i skolan, vad de gör på sin fritid samt relationen till kompisar, föräldrar, lärare och andra vuxna. Cirka 1 700 intervjuer gjordes 2010/2011.

En nackdel med att ha flera underkategorier av unga i redovisningen är att det krävs mer arbete och större publiceringsutrymme samtidigt som det kan göra redovisningen spretig och svår att hålla ihop. I vissa fall kan också insamling och lagring av sådana uppgifter riskera att kränka integritetsskyddet. En ytterligare aspekt är att redovisningsgruppernas storlek måste kontrolleras i urvalsundersökningar eftersom de riskerar att bli så små att statistiken blir osäker (SCB 2001).

Tidsserier

Samtliga myndigheter redovisar sina indikatorer med jämförelse över tid. Det finns dock skillnader i hur tidsserierna är konstruerade. Vissa tidsserier är upp till 20 år långa, medan det vanligaste är att tidsserier beskriver utvecklingen de senaste 10 åren.

3.2.1 Redovisning efter ålder

Få indikatorer (14 av 87) har data som täcker hela målgruppen för ungdomspolitiken, det vill säga barn och unga i åldern 13–25 år. Det beror dels på att många indikatorer inte är relevanta för den breda ålderskategorin (till exempel indikatorer som belyser skolresultat eller arbetslöshet), dels på att det saknas underlag som framförallt belyser den yngre ungdomsgruppens villkor.

Åldersindelningen varierar kraftigt i de redovisningar som lämnas till Ungdomsstyrelsen. Till stor del beror detta på undersökningsmetodik – vissa studier genomförs till exempel i grundskolans årskurs 9 och gymnasiet år 2 – men viss registerdata som idag redovisas, till exempel för ålderskategorin 10–24 år, borde kunna redovisas för ålderskategorin 13–24 år istället.

Redovisningarnas kvalitet skulle gynnas om gruppernas indelning efter ålder var mer enhetlig. Dessutom skulle redovisningen bli tydligare och därmed mer lättillgänglig.

Tydligare riktlinjer för redovisningen till myndigheterna skulle kunna råda bot på en del av den variation som finns idag.

Ålderskategorier som är aktuella för EU:s ungdomspolitiska indikatorer ligger inom intervallet 15–30 år, beroende på indikator, samtidigt som det inte finns någon officiell definition för unga inom EU då definitionen skiljer sig åt mellan olika länder.

Det är oftast mellan 25 och 29 år som många unga etablerar sig, en process som ofta kan ta många år och innebära svårigheter för vissa unga. Etablering är ett viktigt begrepp inom ungdomspolitiken – att kunna försörja sig själv och kunna skaffa sig en egen bostad är viktiga steg in i vuxenlivet.

Trots att den nationella ungdomspolitiken officiellt berör unga upp till 25 år så arbetar Ungdomsstyrelsen idag med att ta fram kunskap även om unga över 25 år. Till exempel i samband med Fokus-rapporterna, Attityd- och värderingsstudien och Europeiska socialfondsprojektet Unga i arbetslivet. Eftersom dagens indicatorsystem endast sträcker sig till 25 år kan viktig kunskap om ungas etableringsmöjligheter gå förlorad.

3.2.2 Redovisning efter kön

I princip alla indikatorer redovisas efter kön.

3.2.3 Redovisning efter utländsk och svensk bakgrund

Flertalet indikatorer omfattar en indelning efter ungas bakgrund, antingen *födda i Sverige/födda utomlands* eller *utländsk bakgrund/svensk bakgrund*. Vår uppfattning är att det inte finns några större problem med själva redovisningen, utöver det självklara faktum att indelningen av unga i utrikesfödda respektive med utländsk bakgrund innebär två helt olika populationer. Vi vill däremot ifrågasätta värdet av informationen. Det är svårt att tolka och förklara eventuella skillnader mellan grupperna. Anledningen till vår tvekan är att gruppen utrikesfödda, alternativt med utländsk bakgrund, är så heterogen och omfattar både unga från trygga och stabila sociala förhållanden som är välförankrade i det svenska samhället och unga med betydande sociala problem. Den mest problematiska gruppens situation – då tänker vi unga med kort vistelsetid i Sverige på flykt från krig eller extrem fattigdom – döljs när en stor andel av unga i samma redovisningskategori (unga med utländsk bakgrund/födda utomlands) har levnadsvillkor som motsvarar dem för gruppen födda i Sverige.

Skolverket redovisar gruppen elever med utländsk bakgrund indelat i tre kategorier när de redovisar elever som är behöriga till gymnasieskolan. Kategorierna är:

- födda i Sverige med föräldrar födda utomlands
- födda utanför Sverige, invandrat före årskurs 1
- födda utanför Sverige, invandrat efter årskurs 1.

Deras analys visar att en sådan indelning ger ett betydligt bättre stöd för probleminventering.

3.2.4 Redovisning efter geografisk hemvist

Boenderegion redovisades för knappt hälften av indikatorerna. Sättet att redovisa geografisk hemvist varierar beroende på datakälla. Enkätdata från SCB:s ULF-undersökningar används av många myndigheter och där tillämpas indelning efter kommunstorlek (till exempel storstadsområden, större städer och övriga orter). Registerbaserade indikatorer redovisas ofta indelade efter län. Vår bedömning är att det är det tryckta rapportformatet som begränsar myndigheternas inrapportering av geografisk hemvist. Mycket av statistiken inom det ungdomspolitiska uppföljningssystemet bygger på uppgifter som har samlats in på lokal nivå, men myndigheterna väljer att endast redovisa statistik på riksnivå eftersom det idag saknas en lämplig plattform för redovisning på kommunnivå. Därför är nyttan av de nationella ungdomspolitiska indikatorerna begränsad för de lokala aktörerna. Vi ser ett tydligt utvecklingsbehov av redovisningen av de ungdomspolitiska indikatorerna även på regional och lokal nivå.

3.2.5 Jämförelse med den äldre gruppen

Det är viktigt att kunna sätta de ungas situation i relation till den övriga befolkningens. Omkring var fjärde redovisning omfattar en jämförelse med den äldre gruppen. Att jämförelse med den äldre gruppen saknas kan bero på att det inte alltid är relevant eller att det saknas statistiskt underlag som belyser situationen för äldre.

3.2.6 Redovisning efter funktionsnedsättning

Uppgifter om funktionsnedsättningar är med i omkring var fjärde redovisning. Det finns dock problem med redovisning av funktionsnedsättning, och det är saknaden av en gemensam och tydlig definition¹⁰ och att det i nuläget inte finns något lämpligt statistiskt underlag.

SCB har av regeringen fått flera uppdrag att undersöka möjligheten att ta fram statistiska underlag för personer med funktionsnedsättning. Ett uppdrag gällde just statistik rörande barn och unga med funktionsnedsättning. SCB:s slutsats var att ingen av de genomgångna statistikällorna kunde:

”ge en heltäckande bild av gruppen barn med funktionsnedsättning. En kombination av olika källor kan vara en idé för att utifrån befintligt material ge en så god bild som möjligt av levnadsvillkoren för barn med funktionsnedsättning”. (SCB 2011)

Under 2012 fick SCB ett nytt uppdrag som avsåg att med utgångspunkt i de nationella målen för funktionshinderspolitiken under åren 2011–2016 redovisa och föreslå utveckling av data för att över tid kunna följa utvecklingen av levnadsvillkoren för flickor, pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning inom olika samhällsområden (SCB 2012). SCB skulle i samråd med Handisam göra en nulägesbedömning av vilken statistik som är möjlig att leverera från nuvarande källor från SCB, redovisa leveranstidpunkter och beskriva utvecklingsmöjligheter. SCB konstaterar att för att man ska kunna gå vidare med att ta fram statistik från dessa undersökningar krävs beslut i en rad beskrivna frågor, bland annat av definitioner.

I arbetet med Ungdomsstyrelsens pågående tematiska analys, Fokus 12, har Ungdomsstyrelsen efter diskussioner med Statistiska centralbyrån (SCB) använt sig av statistik från ULF/SILC de sammanslagna åren 2008–2011 för att få tillräckligt stora grupper.

¹⁰ I aktuell svensk diskrimineringslagstiftning definieras funktionshinder som: *”varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller en sjukdom som fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå”.*

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppet *funktionsnedsättning*.

Funktionsnedsättning beskriver nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga.

Socialstyrelsen håller numera isär begreppen funktionshinder och funktionsnedsättning. De definierar funktionshinder som en begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Exempel på begränsningar är svårigheter att klara sig själv i det dagliga livet och bristande delaktighet i arbetslivet, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter, i utbildning och i demokratiska processer. Det handlar framförallt om bristande tillgänglighet i omgivningen. Socialstyrelsens definition av funktionsnedsättning är nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning kan uppstå till följd av en medfödd eller en förvärdad skada (<http://www.socialstyrelsen.se/fragorochsvar>).

Under Ungdomsstyrelsens arbete med Fokus 12 har vi utöver vår kontakt med SCB diskuterat statistikfrågan med aktörer som Handisam och Socialstyrelsen och samtliga är överens om att det behövs en utveckling av statistik rörande unga med funktionsnedsättning. Med tanke på att regeringen i den nya strategin för genomförandet av funktionshinderspolitiken 2011–2016 (Socialdepartementet 2011) poängterar vikten av att regelbundet följa upp levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning, genom ett system liknande det för ungdomspolitiken, kan ett fortsatt samarbete mellan Ungdomsstyrelsen, Handisam och SCB vara till nytta i arbetet med att förbättra det statistiska underlaget för unga med funktionsnedsättning.

3.2.7 Redovisning efter sexuell läggning

Få myndigheter har i dagsläget samlat in uppgifter efter sexuell läggning. Uppgifter om sexuell läggning är endast med i 12 av 87 redovisningar, och härstammar antingen från Statens folkhälsoinstitut eller från Ungdomsstyrelsens enkätundersökningar. Diskrimineringsombudsmannen DO fick i februari 2012 i uppdrag att i samråd med bland annat Statistiska centralbyrån, SCB, ta fram metoder för att föra statistik rörande levnadsförhållanden med avseende på bland annat etnisk tillhörighet, könsidentitet och könsuttryck samt sexuell läggning. Av diskrimineringsgrunderna omfattar den officiella statistiken idag endast uppgifter om kön och ålder.

Avsikten med uppdraget är att ta fram förslag på metoder på hur man kan föra statistik uppdelat på de övriga diskrimineringsgrunderna. Statistiken ska garantera deltagarnas anonymitet och integritet och bland annat uppmärksamma skillnader i levnadsförhållanden, exempelvis arbetsmiljö, boende och hälsa. Uppdraget skulle ha redovisats till Arbetsmarknadsdepartementet senast den 1 september 2012, men DO har fått ytterligare två månader på sig för att redovisa förstudien. Rapporten kommer därför att lämnas till regeringen senast den 1 november och vi har därför inte kunnat ta del av innehållet, men vår bedömning är att förstudiens resultat bör beaktas i samband med att myndigheternas uppdrag att redovisa ungdomspolitiska indikatorer ska omformuleras.

3.2.8 Internationella jämförelser

Myndigheterna ska enligt uppdraget från regeringen kommentera situationen internationellt för sina indikatorer. Endast fyra myndigheter redovisade internationella jämförelsetal vid vår genomgång av 2011 års indikatorredovisning och ingen av myndigheterna kunde koppla den internationella beskrivningen till en särskild indikator.

3.2.9 Redovisning av insatser för att förbättra ungas levnadsvillkor

Regeringsuppdraget att följa ungas levnadsvillkor omfattar även att myndigheterna utöver indikatorrapporteringen redovisar om de har genomfört några särskilda åtgärder för att förbättra ungas levnadsvillkor. De senaste åren har omkring hälften av myndigheterna lämnat en sådan redovisning.

Uppdraget är öppet skrivet och därför kan det tolkas på olika sätt. Det framgår inte av uppdraget vad en särskild åtgärd är, men det är rimligt att utgå från att uppdraget syftar på åtgärder som är särskilt inriktade mot ungdomsgruppen. Däremot är det oklart om både regeringsuppdrag och egeninitierade åtgärder ska redovisas. Myndigheternas redovisningar blir därför godtyckliga och Ungdomsstyrelsen har svårt att bedöma om de mest relevanta åtgärderna har redovisats eller inte.

3.2.10 Ungdomsstyrelsens uppdrag att redovisa en samlad bild av ungas villkor

I Ungdomsstyrelsens uppdrag ingår, utöver att redovisa utvecklingen av indikatorer, att sammanställa samtliga redovisningar och att redovisa en samlad bild av ungas villkor. Det är ett viktigt uppdrag som kan ge uppföljningssystemet ett rejält mervärde, jämfört med alternativet att endast publicera alla redovisningar utan redigering, koordinering och en sammanfattande analys.

Det finns dock några faktorer som försvårar uppgiften att ge en samlad bild. En är att informationen härstammar från en mängd olika källor. Det medför att indikatorerna inte beskriver samma population, att åldersdefinitionerna varierar och att det inte är samma tidsperiod som redovisas för de olika indikatorerna. I *Ung idag 2012* varierar redovisningsåret för nyckeltalen från 2006/2007 till 2012. Dessa faktorer både försvårar arbetet med och försämrar kvaliteten i den sammanfattande analysen.

På grund av att indikatorerna härstammar från olika källor kan vi idag inte heller avgöra om de problematiska levnadsvillkoren drabbar en begränsad grupp unga som har det svårt inom flera områden eller om problemen är mer spridda inom ungdomsgruppen. För sådana analyser krävs data på individnivå som kan kopplas samman för en bred analys. Det är viktigt att påpeka detta – för att förväntningarna på den sammanfattande analysen inte ska vara för högt ställda – även om det är svårt att göra något åt själva problemet.

Den samlade bilden kan omfatta en redovisning av utvecklingen inom respektive fokusområde och eftersom i princip all data redovisas efter kön kan eventuella skillnader mellan tjejer och killar kommenteras. Det går också att beskriva situationen för yngre och äldre unga separat, till exempel för grupperna 13–19 år och 20–25 år. Däremot är det svårt att systematiskt kommentera utvecklingen efter boendeort eller svensk/utländsk bakgrund eftersom för många indikatorer saknar en sådan uppdelning, alternativt använder sig av olika mått i redovisningen.

4 Ungdomsstyrelsens förslag

Utgångspunkten i Ungdomsstyrelsens förslag i detta kapitel är resonemangen i det föregående analyskapitlet. Ungdomsstyrelsen anser att det ungdomspolitiska indikatorsystemet fortsatt ska innehålla en sektorsövergripande ansvarsfördelning, det vill säga att respektive myndighet ansvarar för att ta fram aktuella nyckeltal och ger en tolkning utifrån utveckling över tid, skillnader inom ungdomsgruppen, ungas situation jämfört med övrig befolkning samt jämfört med andra länder. Det är också viktigt att myndigheternas sakkunskap får avgöra vilka nyckeltal som är de mest lämpliga.

4.1 Periodicitet

Ungdomsstyrelsen föreslår, i likhet med Statskontoret, att en analys och en övergripande beskrivning av ungas levnadsvillkor med hjälp av indikatorer ska ske vart tredje år istället för dagens årliga inrapportering. Förslaget hindrar inte att indikatorerna i systemet uppdateras löpande. Indikatorerna ska därmed alltid vara de senast uppdaterade siffrorna medan en analys av dessa siffror bör ske endast vart tredje år. Utöver den analys som Ungdomsstyrelsen enligt förslaget ska göra vart tredje år ska myndigheten också lämna en årlig rapportering till regeringen kring utvecklingen av ungas villkor.

Statskontoret, Ungdomsstyrelsen samt majoriteten av de myndigheter som ingår i dagens system anser att detta är en lösning som effektiviserar arbetet med indikatorsystemet samtidigt som det bidrar till bättre kvalitet på analyserna. Det är svårt att göra en bedömning av utvecklingen med årliga uppdateringar, vilket resulterat i att myndigheternas analys och bedömning av ungas villkor ofta har sett identisk ut år efter år. Med treårsintervaller i helhetsbeskrivningen ges både de ansvariga myndigheterna och Ungdomsstyrelsen mer tid till analys av och reflektion över utvecklingen. Detta ger dessutom Ungdomsstyrelsen mer resurser till att utveckla spridningen av kunskapen om ungas levnadsvillkor samt att myndigheterna utvecklar ett ungdomsperspektiv i sin verksamhet.

4.2 Modell för inrapportering

Beskrivningen av ungas levnadsvillkor sker i nuläget med rapporten Ung idag. Rapporten tar stora resurser i anspråk att producera årligen eftersom Ungdomsstyrelsen utöver att vara redaktör är en av de inrapporterande myndigheterna samt har ett särskilt ansvar att redovisa en samlad bild av ungas villkor. Ungdomsstyrelsen föreslår därför att presentationen av indikatorerna istället ska ske via myndighetens webbplats. Tanken är att Ungdomsstyrelsen på sin webbplats alltid ska presentera de senaste uppdaterade siffrorna samt information om när nästa uppdatering kommer att ske. Den samlade beskrivningen vart tredje år kan fortsatt ges ut i rapportform men i ett enklare format.

Vår utgångspunkt är att myndigheterna får i uppdrag att redovisa sina indikatorer när ny data finns tillgängligt och är klart för leverans. Hur ofta det sker kommer att variera beroende på datakälla och indikator. Den stora fördelen med löpande redovisning istället för ett fast redovisningsdatum är att indikatorredovisningen ständigt är aktuell, vilket innebär att våra målgrupper slipper kontrollera om det finns nyare data tillgängligt. Dessutom slipper myndigheterna att rutinmässigt lämna in samma siffror som föregående år i de fall där statistiken inte har uppdaterats.

De ungdomspolitiska indikatorerna i EU finns att hämta på Eurostats webbplats. Informationen är lätt att ta till sig och indikatorerna presenteras på ett relativt enkelt sätt med hjälp av tabeller och i vissa fall diagram för respektive indikator. De barnrättspolitiska indikatorerna presenteras med hjälp av Barnombudsmannens nyligen utvecklade Max18. Det är en interaktiv webblösning med god målgruppsanpassning, där användaren enkelt kan laborera med statistiken. Det går att välja kommun, år och andra bakgrundsvariabler beroende på datakällan.

Ungdomsstyrelsen anser att det går att presentera indikatorerna på myndighetens webbplats inom befintliga ekonomiska resurser om målet endast är att digitalisera, effektivisera och förenkla presentationen av den idag tryckta rapporten. Däremot skulle ett interaktivt sätt att presentera indikatorer i linje med Max18 initialt innebära ökade kostnader men i ett längre perspektiv borde det innebära effektivisering. Men framförallt skulle en databas innebära att kunskapen om ungas villkor blir mer tillgänglig och därmed användbar för fler aktörer än idag, till exempel regioner och kommuner.

4.3 Medverkande myndigheter

I vårt förslag på ett uppdaterat indikatorsystem försvinner tre myndigheter från systemet samtidigt som två nya kommer till. Skatteverket har två indikatorer och Tillväxtanalys samt Valmyndigheten en indikator var i dagens system. Vår bedömning är att dessa indikatorer har begränsad relevans för ungdomspolitiken och vi har därför strukit dem i förslaget. Statistiska centralbyrån, SCB, och Barnombudsmannen, BO, är de två nya myndigheter som vi föreslår ska ingå i systemet. SCB är den centrala statistikmyndigheten i Sverige och är indirekt kopplad till flera av indikatorredovisningarna idag. Vi anser att SCB bör ha en mer aktiv roll i det ungdomspolitiska uppföljningssystemet framöver. BO och Ungdomsstyrelsen har överlappande uppdrag för unga i åldern 13–17 år och vi anser att det är en anledning till ett framtida samarbete i uppföljningsarbetet för denna grupp.

Vi ser fler fördelar med att inkludera SCB och BO i det ungdomspolitiska uppföljningssystemet. Dels skulle det innebära en mer aktiv myndighetssamverkan kring ungas levnadsvillkor, dels skulle det effektivisera och öka kvaliteten i arbetet och samtidigt minska överlappningar i de barnrättsliga och ungdomspolitiska indikatorsystemen.

Ungdomsstyrelsen samarbetar idag med Riksidrottsförbundet för indikatorer kring ungas motions- och tävlingsvanor. Ett samarbete som Ungdomsstyrelsen gärna ser en fortsättning på även i den framtida indikatoruppföljningen.

4.3.1 Ansvarsfördelning mellan Ungdomsstyrelsen, Statistiska centralbyrån och de övriga myndigheterna

Efter att ha ställt frågan till de deltagande myndigheterna anser Ungdomsstyrelsen att det nuvarande systemet, där ett antal myndigheter ansvarar för ta fram statistik och analysera utvecklingen, bör kvarstå eftersom både framtagandet och tolkningen av indikatorerna kräver sakkunskap som framförallt finns hos den ansvariga myndigheten.

Men vi anser också att SCB bör få en bestämd roll i indikatorredovisningen och att ansvarsfördelningen mellan Ungdomsstyrelsen och de övriga myndigheterna bör bli tydligare. Ungdomsstyrelsens roll bör förstärkas med ansvaret att utveckla tydliga riktlinjer för indikatorredovisningen i syfte att förenkla myndigheternas inrapportering och samtidigt öka jämförbarheten i deras redovisningar. De statistikansvariga myndigheterna bör även i fortsättningen vara ansvariga för att ta fram det statistiska underlaget och att analysera detta. Därtill bör antingen SCB eller Ungdomsstyrelsen samordna arbetet för de myndigheter som beställer data från SCB. Vi föreslår också att Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att utveckla myndighetens Ungdomsenkät i samarbete med relevanta myndigheter i områden där det idag saknas underlag för viktiga indikatorer.

Eftersom ett flertal indikatorer även ingår i EU:s uppföljningssystem är det viktigt att myndigheterna kontrollerar de nyckeltal som de rapporterar mot de som Eurostat anger och kommenterar eventuella skillnader. Alternativt att detta görs samlat av SCB. Liknande kontroll bör göras för de indikatorer som sammanfaller med de barnrättspolitiska indikatorerna i Max18.

4.4 Indikatorsystemet: omfattning, fokusområden, brister

Ungdomsstyrelsen delar Statskontorets bedömning att indikatorernas relevans bör ökas genom ett minskat antal indikatorer med högre relevans och kvalitet. Vi har därför gallrat bland de befintliga indikatorerna och vårt förslag som presenteras i kapitel 5 *Ungdomsstyrelsens förslag på indikatorer för ungdomspolitik* omfattar 54 indikatorer jämfört med dagens 87.

4.4.1 Ett nytt fokusområde – ekonomisk och social utsatthet

Vi föreslår ett nytt fokusområde som benämns *ekonomisk och social utsatthet* och dit en del av indikatorerna från nuvarande hälsa och utsatthet och arbete och försörjning flyttas.

Enligt vårt förslag fördelas indikatorer från de två fokusområdena på ett sådant sätt att respektive område blir mer renodlat. Indikatorer för fysisk och psykisk hälsa samlas i ett område, indikatorer som beskriver arbete och boende i ett annat och indikatorer som beskriver ekonomisk och social utsatthet i ett tredje. Vinsten av en sådan fördelning är att de olika områdena blir mindre överlappande. Det skulle också underlätta både Ungdomsstyrelsens uppgift att redovisa en samlad bild av ungas villkor och målgruppens möjlighet att ta del av indikatorredovisningen. Detta förslag innebär att det område som idag heter hälsa och utsatthet byter namn till fysisk och psykisk hälsa och att det nuvarande området arbete och försörjning ändras till arbete och boende.

4.4.2 Områden med bristande statistik

Det rådande systemet brister i sin täckning av ungas inflytande och ungas villkor inom kultur och fritid. Det saknas indikatorer för väsentliga delar av ungas kulturutövande, kulturkonsumtion, fritidsintressen samt inflytande inom vissa delar av livet, till exempel inflytande i familjen som kan beskrivas med hjälp av data från Barn-ULF. Däremot är ungas villkor inom kulturområdet svåra att beskriva utifrån tillgängliga data. Det underlag som Kulturrådets indikatorer baseras på är en modul i SCB:s levnadsvaneundersökningar, ULF, som uppdateras vart åttonde år. Ungdomsstyrelsen anser att detta är alltför sällan då indikatorsystemet i sin helhet bör uppdateras med kortare tidsintervall.

Ungdomsstyrelsen har tidigare påpekat att ungas kulturutövande är mycket omfattande och en viktig del av deras liv, samtidigt som det saknas kunskap inom området (Ungdomsstyrelsen 2011¹¹). Utöver Ungdomsstyrelsens Attityd- och värderingsstudie som genomförs var femte år finns det inga regelbundna studier som undersöker ungas fritids- och kulturaktiviteter på riksnivå. Även ett intervall på fem år är enligt vår bedömning för långt för att statistiken ska kunna vara en del av indikatoruppföljningen.

Vårt förslag är därför att Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att i samverkan med Kulturrådet och Myndigheten för kulturanalys utveckla Ungdomsenkäten med en *fritidsvane- och kulturmodul*. Även om det är Ungdomsstyrelsen som står för datainsamlingen bör Kulturrådet dock behålla analys- och redovisningsansvaret för de indikatorer som belyser ungas villkor inom kulturområdet.¹²

I det förslag som vi presenterar i kapitel 5, *Ungdomsstyrelsens förslag på indikatorer för ungdomspolitik*, är inte dessa eventuella tillägg med.

4.4.3 Områden under utveckling

Vi har valt att inte föreslå några förändringar – bortsett för gallring av indikatorer som är mindre relevanta eller har bristande kvalitet – inom områden där det pågår utredningar som kan komma att påverka det statistiska underlaget för berörda indikatorer. Inom Statens folkhälsoinstituts ansvarsområde pågår till exempel både utrednings- och utvecklingsarbeten under 2012.

Regeringen har gett Statskontoret i uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella folkhälsopolitiken. Statskontoret ska också föreslå förändringar om behov finns (regeringsbeslut 1:7 2012). Det pågår också ett omfattande arbete med att utifrån regeringens samlade strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik ta fram och utveckla indikatorer inom ANDT-området (prop. 2010/2011:47). Arbetet med att utveckla indikatorer och att samordna och systematisera ett effektivt uppföljningssystem kommer att pågå under hela den period som strategin omfattar, det vill säga fram till 2015 (regeringsbeslut 11:6 2012).

Inom området för arbetsmarknadspolitik har en särskild utredare tillsatts för att kartlägga gruppen unga som varken arbetar eller studerar och utifrån analysen föreslå kvalitetssäkrade statistiska mått, hur statistiken kan redovisas, hur ofta och vilken

¹¹ I utredningen *När var hur – om ungas kultur. En analys av ungas kulturutövande på fritiden* ger Ungdomsstyrelsen förslag på en återkommande enkätundersökning kring ungas kulturutövande.

¹² Skulle det förslaget genomföras behöver inte Ungdomsenkäten utvecklas på det sätt som vi föreslår här.

myndighet som bör ansvara för redovisningen. Uppdraget ska redovisas i augusti 2013 (dir. 2012:70).

Inom området för demokrati, jämställdhet och mänskliga rättigheter har Diskrimineringsombudsmannen fått i uppdrag att göra en förstudie kring metoder för att föra statistik rörande levnadsförhållanden med avseende på olika diskrimineringsgrunder (regeringsbeslut 11:1). Uppdraget kommer att redovisas i november 2012.

4.5 Synergier med de ungdomspolitiska indikatorerna i EU

Idag är omkring en fjärdedel av de 87 svenska indikatorerna jämförbara med EU:s 40 indikatorer. Ungdomsstyrelsens förslag är att de svenska indikatorerna i större omfattning bör synkroniseras med de i Eurostat. Det finns idag ett antal fall där vi har snarlika men inte identiska indikatorer. Vårt förslag är att vi i dessa fall ser över de aktuella nationella indikatorerna så att de blir likalydande och baseras på samma datakälla som EU:s indikatorer. På så sätt kan vi få en bra europeisk jämförelsegrund för vår nationella uppföljning. Rent konkret har det inneburit att vi i vårt förslag till kommande indikatorer har valt att behålla den indikator som är jämförbar med EU om det har funnits två eller flera indikatorer i det nuvarande systemet som belyser samma fenomen. Därtill föreslår vi ett likartat sätt att mäta ekonomisk standard bland unga som tillämpas inom både EU:s uppföljning och Max18.

4.6 Synergier med barnrättspolitiska indikatorer

Uppföljningssystemen för ungdomspolitiken och för barnrättspolitiken har en gemensam och viktig ålderskategori, 13–17-åringar. När vi jämförde de två uppföljningssystemen fann vi att 29 indikatorer antingen överensstämmer eller liknar varandra. Men även om formuleringarna ofta är snarlika så ser källdata ut att variera mellan de två systemen. Vår bedömning är att det är fördelaktigt för ungdomspolitiken att välja en större överensstämmelse med barnrättspolitiken, även om det kommer att medföra en del justeringar i det ungdomspolitiska uppföljningssystemet. Vinsten skulle vara att vi och våra målgrupper genom Max18 kan få tillgång till en databas med viktiga bakgrundsvariabler där man lätt kan sammanställa egna tabeller och figurer. Då är det naturligtvis viktigt att de båda uppföljningssystemen använder samma indikatorer med identiska datakällor för att följa upp de politikområden som är lika mellan systemen. Rent konkret har det inneburit att vi i vårt förslag till kommande indikatorer har valt att behålla den indikator som är jämförbar med Max18 om det har funnits två eller flera indikatorer i det nuvarande systemet som belyser samma fenomen. Därtill föreslår vi att ett liknande indexbaserat nyckeltal för ungas upplevda inflytande i skolan som i Max18 ska ersätta den nuvarande indikatorn som baseras på en av delfrågorna i indexet.

4.7 Bakgrundsvariabler

Här redovisar vi förslag till ändringar utifrån den genomgång av indikatorer indelade efter olika bakgrundsvariabler som finns i kapitel 3.2.1–3.2.8.

4.7.1 Ålder

I den officiella statistiken redovisas ungdomsgruppen som regel indelat i kategorierna 15–19 år (i enkätundersökningar 16–19 år) och 20–24 år.

Ny åldersindelning

Ungdomspolitiken omfattar unga i åldern 13–25 år. Den övre åldersgränsen kan tolkas som antingen ”till och med 24 år” eller ”till och med 25 år”. Ungdomsstyrelsen förordar istället indelningen 13–24 år, vilket skulle medföra att indikatorredovisningen följer den officiella statistikens åldersindelning.

Ny kategori

Ungdomsstyrelsen föreslår att utvecklingen av ungas levnadsvillkor även ska redovisas för ålderskategorin 25–29 år där det är relevant och där det finns ett statistiskt underlag.

Överlappning av gruppen 13–17 år

I Max18 och i den ungdomspolitiska redovisningen sker en överlappning av gruppen 13–17 år. Problemet är att det ofta är olika enkätstudier som används som datakälla för att beskriva villkoren för gruppen 13–17 år respektive 16–24 år. De flesta myndigheter som redovisar ungdomspolitiska indikatorer har idag ingen redovisning av den yngsta gruppen. Vår genomgång av Max18 visar att det många gånger finns möjlighet att beskriva villkoren även för unga under 16 år och då främst för de indikatorer som baseras på ULF/Barn-ULF.

Eftersom det är viktigt att två myndigheter med likartade uppdrag inte levererar olika nyckeltal för samma indikator kommer de flesta indikatorer som belyser levnadsvillkoren för gruppen 13–17 år enligt vårt förslag att vara likalydande i de två uppföljningssystemen.

Vi har också identifierat alternativa sätt att lösa överlappningen av redovisning för gruppen 13–17 år:

a) **Samma uppgifter i båda systemen:** De inrapporterande myndigheterna får tydligare riktlinjer där det framgår hur de kan redovisa sina indikatorer för hela ungdomsgruppen. Där ska det framgå att de bör använda sig av samma datakälla som i Max18 för de indikatorer som är identiska i de två systemen.

b) **Hänvisning till Max18:** De inrapporterande myndigheterna redovisar på liknande sätt som idag. Ungdomsstyrelsen hänvisar till Max18 när indikatorer är identiska i de två systemen och om den yngsta kategorin inte redovisas i den ungdomspolitiska uppföljningen.

4.7.2 Kön

Redovisningen fungerar bra, vi har inga förslag till förändring. Men det är ändå viktigt att poängtera att dagens officiella statistik osynliggör unga transpersoner och deras livsvillkor.¹³

4.7.3 Utländsk/svensk bakgrund

Flertalet indikatorer redovisas idag indelade efter födda utomlands respektive födda i Sverige eller utländsk respektive svensk bakgrund. De två sätten att definiera utländsk härkomst resulterar i två olika populationer som bör analyseras separat. Att myndigheter dessutom använder olika mått på utländsk/svensk bakgrund är problematiskt och försvårar ytterligare den jämförande analysen. Vi ifrågasätter relevansen av den otydliga redovisningen, men har inga konkreta förslag till förändring i avvaktan på Diskrimineringsombudsmannens pågående förstudie kring metoder för att föra statistik rörande levnadsförhållanden med avseende på olika diskrimineringsgrunder, bland annat etnisk tillhörighet och sexuell läggning.

4.7.4 Socioekonomisk bakgrund

Att redovisa indikatorer indelade efter ungas socioekonomiska bakgrund ingår inte i regeringens uppdrag, men 4–5 myndigheter inkluderar ändå det i sin redovisning. Vårt förslag är att ungas socioekonomiska bakgrund inte ska inkluderas i indikatorredovisningar. Den främsta anledningen till vårt förslag är att socioekonomisk bakgrund som regel inte ingår som bakgrundsvariabel i den officiella statistiken. Vår bedömning är dock att uppgiften om socioekonomisk bakgrund är viktig att ha med när man belyser skillnader i ungas välfärd och inflytande. Vi anser därför att SCB och de övriga statistikansvariga myndigheterna bör ges i uppdrag att ta fram en modell kring hur uppgiften om socioekonomisk bakgrund ska kunna redovisas på ett enhetligt sätt.

4.7.5 Region

Vi ser ett tydligt utvecklingsbehov av redovisningen av de ungdomspolitiska indikatorerna även på regional och lokal nivå. Det saknas dock idag en lämplig plattform för redovisning på kommunnivå. Vi föreslår därför att det tas fram ett förslag kring hur indikatorer skulle kunna presenteras på Ungdomsstyrelsens webbplats på ett mer interaktivt och användbart sätt. Den kommunala ungdomsenkäten Lupp som Ungdomsstyrelsen erbjuder kommuner att använda för att ta fram kunskap om ungas villkor är ett bra komplement lokalt, men kommuner och regioner är i stort behov av nationella data som möjliggör jämförelser på kommunal nivå. Data på region- eller kommunnivå är en viktig dimension för en stor del av Ungdomsstyrelsens målgrupper, och därför bör möjligheter till förbättringar kring detta undersökas.

¹³ Enligt Ungdomsstyrelsens utredning *Hon Hen Han* (Ungdomsstyrelsen 2010) innebär den rådande uppdelningen av kön i statistiken ytterligare en stigmatisering för de personer som inte identifierar sig inom tvåkönsnormen. Samtidigt innebär detta att denna grups livsvillkor inte kan belysas.

4.7.6 Äldre jämförelsegrupp

Omkring en fjärdedel av dagens indikatorer omfattar en äldre jämförelsegrupp. Vår bedömning är att en äldre jämförelsegrupp skulle kunna ingå i fler redovisningar, och att det i så fall skulle räcka med tydligare riktlinjer till myndigheterna för att få till en förbättring.

4.7.7 Funktionsnedsättning samt sexuell läggning

Ungdomsstyrelsens slutsats är att det idag saknas lämpligt statistiskt underlag för att regelbundet redovisa levnadsvillkor för gruppen unga med funktionsnedsättning samt för unga indelade efter sexuell läggning. Därtill saknas en tydlig definition av funktionsnedsättning. I avvaktan på att statistiken har utvecklats inom dessa områden, så som Diskrimineringsombudsmannens pågående förstudie kring metoder för att föra statistik rörande levnadsförhållanden med avseende på olika diskrimineringsgrunder, bör dessa gruppers villkor belysas genom fördjupade analyser och forskning.

Tills denna fråga är utredd kan Ungdomsstyrelsen bara konstatera att bakgrundsvariablerna funktionsnedsättning och sexuell läggning är viktiga och att de nya ungdomspolitiska indikatorerna i så stor utsträckning som möjligt bör innehålla dessa bakgrundsvariabler, förutsatt att det statistiska underlaget förbättras. Men det är viktigt att även här komma ihåg att unga som ingår i gruppen med funktionsnedsättning sinsemellan har mycket olika villkor, beroende på graden av funktionsnedsättning, men också utifrån deras sociala villkor i övrigt. Detsamma gäller också för unga indelade efter sexuell läggning, där vissa grupper kan vara mer utsatta än andra.

4.8 Internationell jämförelse

Inom dagens system ombeds myndigheterna, om möjligt, att även göra en internationell jämförelse inom sitt ansvarsområde. Detta är något som få myndigheter har kunnat genomföra. Vi föreslår därför att detta krav tas bort i myndigheternas analys till Ungdomsstyrelsen. I Ungdomsstyrelsens förslag till ett uppdaterat indikatorsystem ingår en ökad samordning med de ungdomspolitiska indikatorerna i EU. Detta kan till viss del kompensera för att ta bort kravet på en internationell jämförelse.

4.9 Myndigheternas ungdomspolitiska insatser

I den årliga redovisningen till Ungdomsstyrelsen kan även en redovisning av myndigheternas insatser för unga ingå. Alla myndigheter bidrar inte med detta, men de som gör det skickar ofta in relevant och intressant information. Dessa texter samlas i nuläget som ett kapitel eller en bilaga i Ung idag.

Ungdomsstyrelsen kommer under hösten 2012 att publicera en fristående broschyr som beskriver olika myndigheters insatser för barn och unga, med redovisningen i Ung idag som grund och med tillägg från vissa myndigheter inom Myndighetsnätverket för barns

och ungas rättigheter¹⁴. Dessa redovisningar beskriver den nationella ungdomspolitiken i praktiken och är ett viktigt bidrag för ökad samverkan mellan olika myndigheter. Redovisningarna är också en potentiellt viktig informationskanal till kommunerna och till det civila samhället.

Därför anser Ungdomsstyrelsen att myndigheterna inom det ungdomspolitiska uppföljningssystemet ska fortsätta att redovisa sina insatser för unga till Ungdomsstyrelsen som sedan ansvarar för att sprida denna information, främst på myndighetens webbplats och på lämpliga konferenser. Redovisningen kan antingen ske varje år som i nuläget, alternativt vart tredje år i samband med myndigheternas analyser och redovisningar av indikatorer.

Vår bedömning är att det också behövs tydligare riktlinjer för vad som avses med särskilda åtgärder i redovisningen av insatser för att förbättra ungas levnadsvillkor.

4.10 Det ungdomspolitiska uppföljningssystemet i sin helhet

Ungdomsstyrelsens bedömning är att det ungdomspolitiska uppföljningssystemet i grunden är bra, men vi ser också en utvecklingspotential som kan bidra till bättre kvalitet inom befintliga resurser.

- Indikatoruppföljningen kan effektiviseras genom att antalet indikatorer är färre och där de uppdateras löpande och analyseras vart tredje år i stället för årligen.
- Kvaliteten i de årliga Fokusrapporterna kan förbättras om myndigheten får ett tvåårigt uppdrag istället för ett på 11 månader som idag. Ungdomsstyrelsen kan även i fortsättningen lämna en årlig rapport, men arbeta parallellt med två separata analyser. Det krävs mer tid än vad vi har till förfogande idag för att initiera samarbeten samt identifiera och få fram adekvata underlag i form av kvalitativa och kvantitativa data samt forskarartiklar.
- Attityd- och värderingsstudien ska även i fortsättningen genomföras vart femte år.
- Ungdomsenkäten ska i fortsättningen genomföras vart tredje år, och bör utvecklas för att kunna leverera nyckeltal till indikatorrapporteringen där det idag saknas ett lämpligt statistiskt underlag.

¹⁴ Från årsskiftet 2011/2012 har Ungdomsstyrelsen huvudansvaret för ett myndighetsnätverk kring barn- och ungdomsfrågor. Myndighetsnätverket har sin utgångspunkt i barnkonventionen och fokuserar på barnets rättigheter. Genom samverkan vill de cirka 20 deltagande myndigheterna identifiera och samordna insatser som berör barn och unga.

4.10.1 Kopplingen mellan indikatorredovisning och Fokuserien

Statskontoret efterfrågade i sin utvärdering bättre sammanhang i uppföljningen, och lämnade som förslag att Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att ta fram förslag på tematisk analys till nästkommande år utifrån resultaten från indikatoruppföljningen (Statskontoret 2010). Vår bedömning är att dagens praxis där regeringskansliet för en dialog med oss om behoven av kunskap och möjliga inriktningar av Fokuserien fungerar väl. Ur Ungdomsstyrelsens perspektiv är det mer angeläget att stärka kopplingen till forskningen om ungas villkor samt att ett regelbundet återkommande uppdrag formuleras kring den attityd- och värderingsstudie som är en del av den ungdomspolitiska uppföljningen.

4.10.2 Kopplingen mellan ungdomspolitisk uppföljning och ungdomsforskning

Dagens ungdomspolitiska uppföljningssystem har viss koppling till forskning genom de fördjupade analyserna i Fokuserien. Vår bedömning är att en starkare koppling till forskningen om ungas välfärd och inflytande utan tvekan skulle gynna kunskapsläget. De mer komplexa sambanden mellan olika delar av ungas villkor kräver ett arbetssätt och en sakkompetens som Ungdomsstyrelsen på grund av sina begränsade resurser inte kan ägna sig åt.

Det saknas en struktur för koppling mellan ungdomsforskning och policyutveckling inom ungdomsområdet, i likhet med den som har utvecklats på EU-nivå.¹⁵

Ungdomsstyrelsen efterfrågar en utveckling av kopplingen mellan den ungdomspolitiska uppföljningen och ungdomsforskningen, antingen i form av ett konkret förslag eller i form av ett uppdrag från regeringen att utveckla ett sådant förslag.

¹⁵ Den Europeiska kommissionen samarbetar med Europarådet inom ungdomsområdet. En viktig del i det arbetet berör kunskap om ungas villkor, där ungdomsforskning och policyutveckling samlas i en databas (EKCYF), där ett nätverk av ungdomsforskare har samlats och där ett antal publikationer ges ut årligen.

4.11 Sammanfattning av Ungdomsstyrelsens förslag

Ungdomsstyrelsen föreslår att:

- Det uppdaterade indikatorsystemet ska innehålla 54 indikatorer, varav 7 är nya i systemet och 6 är förändrade. Indikatorerna ska, när det är möjligt och relevant, harmoniseras med de ungdomspolitiska indikatorerna i EU samt barnrättspolitikens uppföljningssystem Max18. En ny ålderskategori, 25–29 år, bör inkluderas i indikatorsystemet.
- Valmyndigheten, Skatteverket och Tillväxtanalys tas bort från systemet och Statistiska centralbyrån och Barnombudsmannen läggs till. Det innebär att 16 myndigheter samt Riksidrottsförbundet har uppdrag i det ungdomspolitiska uppföljningssystemet.
- Indikatorerna uppdateras i takt med att nya uppgifter finns tillgängliga och att den ansvariga myndigheten rapporterar in dessa till Ungdomsstyrelsen. Ungdomsstyrelsen kan i och med det på sin webbplats presentera den senast tillgängliga kunskapen om ungas levnadsvillkor.
- Ungdomsstyrelsen rapporterar den senaste utvecklingen av ungas villkor årligen till regeringen.
- Ungdomsstyrelsen och de medverkande myndigheterna ges i uppdrag att genomföra en sammanfattande analys av utvecklingen av ungas villkor vart tredje år, motsvarande dagens Ung idag.
- Indikatorerna ska redovisas inom sex tematiska områden:
 - utbildning och lärande
 - fysisk och psykisk hälsa
 - ekonomisk och social utsatthet
 - inflytande och representation
 - arbete och boende
 - kultur och fritid.
- Bakgrundsvariablerna sexuell läggning och funktionsnedsättning redovisas inte. Bakgrundsvariabeln utländsk/svensk bakgrund bör redovisas på ett mer enhetligt sätt. Skrivningen att göra en internationell jämförelse tas bort. Socioekonomisk bakgrund redovisas inte längre. Vi anser dock att bakgrundsvariablerna sexuell läggning, funktionsnedsättning och socioekonomisk bakgrund ger viktig information om skillnader i ungas villkor och att dessa variabler bör ingå i indikatorredovisningen när det kan göras på ett enhetligt sätt.
- Ungdomsstyrelsen i samarbete med medverkande myndigheter sammanställer myndigheternas insatser för att förbättra ungas villkor samt aktuell kunskapsproduktion kring ungas levnadsvillkor årligen, alternativt vart tredje år.

- Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att genomföra Ungdomsenkäten vart tredje år och att lägga till frågor där underlag för viktiga indikatorer saknas, även inom andra myndigheters ansvarsområden.
- Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att utveckla en interaktiv webbaserad databas för redovisning av ungas villkor med tidsseriedata för varje indikator och där användaren kan sammanställa information utifrån tillgängliga bakgrundsvariabler. En sådan databas är en förutsättning för att indikatorer ska kunna redovisas på kommunnivå.
- Den tematiska fördjupningen av ungas levnadsvillkor, Fokus, lämnas till regeringen varje år men uppdraget att ta fram rapporten görs tvåårigt.
- Attityd- och värderingsstudien som kompletterar indikatoruppföljningen och de fördjupade analyserna ska genomföras vart femte år.
- Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att hitta former för att utveckla samverkan med ungdomsforskning och praktik som kan kopplas till det ungdomspolitiska systemet.

5 Ungdomsstyrelsens förslag på indikatorer för ungdomspolitiken

Statskontoret föreslog i sin utvärdering att regeringen ger Ungdomsstyrelsen i uppdrag att utreda och ta fram förslag på indikatorer inom respektive målområde utifrån utgångspunkten att identifiera färre och stabilare indikatorer som kan följas långsiktigt. Deras förslag fortsätter med att indikatorerna i större utsträckning än i dag bör bygga på analyser av vilken information som verkligen är viktig för att spegla de övergripande målen om ungas tillgång till välfärd och inflytande (Statskontoret 2010).

Ungdomsstyrelsen delar den synen och har granskat varje indikatorns kvalitet utifrån vilken datakälla som används och hur stabil information indikatorn ger, hur ofta indikatorerna uppdateras och om indikatorn återfinns i uppföljningen av barnkonventionens genomförande Max18 eller bland EU:s ungdomspolitiska indikatorer. Vi har också granskat vilka politikområden som indikatorerna täcker, strukit vissa överlappande indikatorer liksom ett antal indikatorer som vi bedömer vara mindre relevanta utifrån de övergripande målen för ungdomspolitiken. Vi har i granskningen lagt stor vikt vid myndigheternas bedömning av sina indikatorer vid utformningen av vårt förslag.

5.1 Utbildning och lärande

Det tematiska området *utbildning och lärande* föreslås innehålla 6 indikatorer (14 idag). Fyra indikatorer kvarstår från det nuvarande systemet och två är nya. Indikatorerna beskrivs nedan.

Tabell 5.1 Behörighet till gymnasieskolan

Andel elever i grundskolans årskurs 9 som var behöriga till ett yrkesprogram på gymnasieskolan.*		
Uppgiftslämnare: Skolverket	Källa: Skolverket, betygsstatistik	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: Årskurs 9		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Ja	

* Inför hösten 2011 infördes olika behörighetskrav för att påbörja en gymnasieutbildning beroende på om man väljer ett yrkesförberedande eller ett högskoleförberedande program.

Tabell 5.2 Behörighet till högskolestudier

Andel elever med slutbetyg från gymnasieskolan som ger grundläggande behörighet till högskolestudier.*		
Uppgiftslämnare: Skolverket	Källa: Skolverket, betygsstatistik	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: År 3 i gymnasiet		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej		BO: Ja

* Från och med läsåret 2009/2010 har behörighetsregler för universitet och högskola ändrats. Indikatorn avser grundläggande behörighet men de flesta högskoleutbildningar kräver så kallad särskild behörighet.

Tabell 5.3 Ej fullföljd gymnasieutbildning

Andel unga, 16–24 år, som inte studerar och inte har fullföljt en utbildning motsvarande minst 2-årig gymnasieutbildning.		
Uppgiftslämnare: Skolverket	Källa: Skolverket	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Ja samt Europa 2020*		BO: Nej

* Europa 2020-mål: Andelen elever som hoppar av skolan i förtid ska vara lägre än 10 procent.

 Ny indikator.

Tabell 5.4 Studerar vid universitet/högskola

Andel studerande, 19–29 år, på universitet eller högskola.		
Uppgiftslämnare: Högskoleverket	Källa: Högskoleverket	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 19–20 år, 21–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund		
EU: Ja samt EU 2020*		BO: Nej

* Europa 2020-mål: att öka den andel 30–34-åringar som har avslutat en eftergymnasial utbildning eller motsvarande utbildning till minst 40 procent.

Tabell 5.5 Studerar i ett annat land

Andel studerande, 19–29 år, som läser minst en termin i ett annat land.*		
Uppgiftslämnare: CSN	Källa: CSN	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 19–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön		
EU: Nej	BO: Nej	

* Studerande som beviljats studiebidrag för studier under en hel termin i utlandet.

 Ny indikator.

Tabell 5.6 Trygg i skolan

Andel elever i grundskolans årskurs 7–9 och i gymnasiet som alltid eller oftast känner sig trygga i skolan.		
Uppgiftslämnare: Skolverket	Källa: Skolverket, Attityder till skolan	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart tredje år		
Ålder: Grundskolans årskurs 7–9 och år 1–3 i gymnasiet		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Ja	

5.2 Fysisk och psykisk hälsa

Det tematiska området *fysisk och psykisk hälsa* föreslås innehålla 16 indikatorer (32 idag) varav en är ny och två är förändrade. Området ersätter det som heter *hälsa och utsatthet* i dagens system. Indikatorerna beskrivs nedan.

Tabell 5.7 Allmänt hälsotillstånd

Andel unga, 16–29 år, som skattar sitt allmänna hälsotillstånd som bra		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Nej	

■ Ny indikator.

Tabell 5.8 Dödligt våld

Antal unga, 13–29 år, som avlidit till följd av våld eller annat medvetet övergrepp från annan person.		
Uppgiftslämnare: BRÅ	Källa: Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Ja	

Tabell 5.9 Utsatthet för brott

Andel i årskurs 9 samt 16–24-åringar som upplevt sig utsatta för stöld, hot, lindrigare våld och grövre våld.		
Uppgiftslämnare: BRÅ	Källa: BRÅ, Skolundersökning om brott (SUB) samt Nationell trygghetsundersökning (NTU)	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig för NTU, vart tredje år för SUB		
Ålder: Årskurs 9 (SUB) och 16–19 år, 20–24 år (NTU)		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp i NTU		
EU: Nej	BO: Ja	

Tabell 5.10 Fetma

Andel unga, 16–29 år, med ett BMI på 30 och över.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja		BO: Ja

Tabell 5.11 Röker dagligen

Andel unga, 16–29 år, som röker dagligen.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor*	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja		BO: Ja

* Ett omfattande arbete med att ta fram och utveckla indikatorer inom ANDT-området pågår. Regeringen har inom ramen för den samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (prop. 2010/2011:47) beslutat om ett samordnat uppföljningssystem inom ANDT-området och Statskontoret har fått i uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella folkhälsopolitiken (regeringsbeslut 1:7 2012).

Tabell 5.12 Snusar dagligen

Andel unga, 16–29 år, som snusar dagligen.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Ja

Tabell 5.13 Riskabel alkoholkonsumtion

Andel unga, 16–29 år, med riskabel alkoholkonsumtion.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja		BO: Ja

Tabell 5.14 Använder narkotika

Andel elever i gymnasiets år 2 som uppger att de använder narkotika.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: CAN, Skolelevers drogvanor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: Gymnasiets år 2		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Ja		BO: Ja

Tabell 5.15 Riskabelt spelande

Andel unga, 16–29 år, med riskabelt spelande.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

Tabell 5.16 Psykiska och psykosomatiska symptom

Andel unga, 13–18 år, med huvudvärk, ont i magen och som har svårt att somna minst en gång i veckan samt 16–29-åringar som anger regelbundna besvär av ångslan, oro eller ångest.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: SCB, Barn-ULF samt ULF-undersökningen	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–18 år, 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Ja		BO: Ja

 Förändrad indikator.

Tabell 5.17 Vård på sjukhus på grund av självmordsförsök, narkotikamissbruk eller alkoholintoxikation

Andel unga, 13–29 år, som vårdats på sjukhus till följd av självmordsförsök, alkoholintoxikation respektive narkotikamissbruk.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, Patientregistret	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

 Förändrad indikator.

Tabell 5.18 Avlidit till följd av självmord

Antal unga, 13–29 år, som avlidit till följd av självmord.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, dödsorsaksstatistik	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja		BO: Nej

Tabell 5.19 Avlidit till följd av narkotikamissbruk

Antal unga, 13–29 år, som avlidit till följd av narkotikamissbruk.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, dödsorsaksstatistik	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

Tabell 5.20 Avlidit till följd av trafikolyckor

Antal unga, 13–29 år, som avlidit till följd av trafikolyckor.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, dödsorsaksstatistik	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja		BO: Nej

Tabell 5.21 Antidepressiva läkemedel på recept

Andel unga, 13–29 år, som fått antidepressiva läkemedel på recept.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, Läkemedelsregistret	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

Tabell 5.22 Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro

Antal anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro bland unga, 16–29 år.		
Uppgiftslämnare: Arbetsmiljöverket	Källa: SCB	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

5.3 Ekonomisk och social utsatthet

Det tematiska området *ekonomisk och social utsatthet* föreslås innehålla 8 indikatorer. Området är nytt men indikatorerna återfinns i dagens områden hälsa och utsatthet samt arbete och försörjning. En indikator är förändrad jämfört med det nuvarande systemet. Indikatorerna beskrivs nedan.

Tabell 5.23 Dygnsvårdats enligt SoL och LVU

Andel unga, 13–17 år, som dygnsvårdats enligt lagen om vård av unga (LVU) eller socialtjänstlagen (SoL).		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, Registret över socialtjänstens insatser för barn och unga	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–17 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region		
EU: Nej	BO: Ja	

Tabell 5.24 Lagförda för brott

Antal unga, 15–29 år, som är lagförda för brott.		
Uppgiftslämnare: BRÅ	Källa: BRÅ	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 15–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Ja	

Tabell 5.25 Ekonomiskt bistånd

Andel unga, 18–29 år, som fått ekonomiskt bistånd.		
Uppgiftslämnare: Socialstyrelsen	Källa: Socialstyrelsen, registret över ekonomiskt bistånd	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 18–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.26 Ersättning för nedsatt arbetsförmåga

Antal unga, 16–29 år, med sjukpenning och/eller aktivitetsersättning.		
Uppgiftslämnare: Försäkringskassan	Källa: Försäkringskassan	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

Tabell 5.27 Ekonomisk standard bland unga med och utan barn

Andel unga, 13–29 år, som lever i hushåll med mindre än 60 procent av medianinkomsten per konsumtionsenhet.		
Uppgiftslämnare: SCB	Källa: SCB	Typ av data: Inkomst- och taxeringsregistret
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, utländsk/svensk bakgrund, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja		BO: Ja

 Förändrad indikator.

Tabell 5.28 Skulder för indrivning hos Kronofogdemyndigheten

Antal unga, 18–29 år, med skulder i Kronofogdemyndighetens indrivningsregister.		
Uppgiftslämnare: Kronofogdemyndigheten	Källa: Kronofogdemyndigheten	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 18–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, utländsk/svensk bakgrund, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

Tabell 5.29 Ansökan om och verkställande av vräkning

Antal inlämnade ansökningar om och genomförda vräkningar bland unga, 18–29 år.		
Uppgiftslämnare: Kronofogdemyndigheten	Källa: Kronofogdemyndigheten	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 18–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, utländsk/svensk bakgrund, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

Tabell 5.30 Ansökan om betalningsföreläggande

Antal inkomna ansökningar om betalningsföreläggande bland unga, 13–29 år.		
Uppgiftslämnare: Kronofogdemyndigheten	Källa: Kronofogdemyndigheten	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, utländsk/svensk bakgrund, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej		BO: Nej

5.4 Inflytande och representation

Det tematiska området *inflytande och representation* föreslås innehålla 10 indikatorer (idag 12). En indikator är ny samtidigt som två är förändrade. Indikatorerna beskrivs nedan.

Tabell 5.31 Deltagande i allmänna val

Andel unga, 18–29 år, som deltagit i riksdags-, landstings- och kommunval. Andel unga, 18–29 år, som deltagit i Europaparlamentsval.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: SCB, valdeltagandeundersökning	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart fjärde år. Europaparlamentsval vart femte år		
Ålder: 18–21 år (förstagångsväljare), 22–24 år, 25–29 år, (nationella val) 18–24 år, 25–29 år (Europaparlamentet)		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Nej	

Tabell 5.32 Nominerade och valda ledamöter i allmänna val

Andel nominerade och valda ledamöter, 18–29 år.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: SCB	Typ av data: Register
Tidsserie: Vart fjärde år		
Ålder: 18–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja (valda)	BO: Nej	

Tabell 5.33 Medlemskap och deltagande i partipolitiska organisationer

Andel unga, 16–29 år, som är medlemmar respektive aktiva i politiska organisationer.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: SCB, ULF-undersökningen	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Nej	

Tabell 5.34 Deltagande i politiska aktiviteter

Andel unga, 16–24 år, som har deltagit i politiska aktiviteter det senaste året.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart tredje år		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.35 Intresse för politik, samhällsfrågor och vad som händer i andra länder

Andel unga, 16–24 år, som är intresserade av politik, samhällsfrågor och vad som händer i andra länder.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart tredje år		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.36 Vilja att vara med och påverka lokalt

Andel unga, 16–24 år, som är intresserade av att påverka i frågor som rör deras kommun.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart tredje år		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.37 Möjlighet att föra fram idéer till beslutsfattare i kommunen

Andel unga, 16–24 år, som upplever att de har möjligheter att föra fram idéer till beslutsfattare.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: Ungdomsstyrelsens ungdomsenkät	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart tredje år		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.38 Inflytande i skolan

Andel elever i grundskolans årskurs 7–9 och i gymnasiet som upplever att de har inflytande i skolan (index).*		
Uppgiftslämnare: Skolverket	Källa: Attityder till skolan	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart tredje år		
Ålder: Årskurs 7–9 år i grundskolan, år 1–3 i gymnasiet		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Ja	

*Andel som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket" på tre eller fler av följande frågor: "Hur mycket vill och kan du som elev vara med och bestämma om: vad du får lära dig i olika ämnen, vilka läroböcker och andra läromedel ni ska ha i skolan, hur ni ska arbeta (till exempel om ni ska arbeta i grupp eller lyssna på läraren), vilka elever du ska arbeta tillsammans med (till exempel vid grupparbeten), reglerna i skolan, läxor och prov".

■ Förändrad indikator.

Tabell 5.39 Inflytande i arbetet

Andel unga, 16–29 år, som upplever lågt inflytande i arbetet.		
Uppgiftslämnare: Arbetsmiljöverket	Källa: Arbetsmiljöenkät	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vartannat år		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Nej	

■ Förändrad indikator.

Tabell 5.40 Inflytande i familjen

Andel unga, 13–18 år, som upplever att de har inflytande i familjen.		
Uppgiftslämnare: SCB	Källa: Barn-ULF	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–18 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

■ Ny indikator.

5.5 Arbete och boende

Det tematiska området *arbete och boende* föreslås innehålla 9 indikatorer (idag 24). Tre indikatorer är nya i systemet samtidigt som en är förändrad. Indikatorerna beskrivs nedan.

Tabell 5.41 Studiemedelsbudget

Samtliga studiemedelstagares levnadskostnader i förhållande till studiestödet.*		
Uppgiftslämnare: CSN	Källa: CSN	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: Studenter		
Bakgrundsvariabler: –		
EU: Nej	BO: Nej	

* Centrala studiestödsnämndens beräkningar grundade på en generell nivå av studiestöd och på kostnader som årligen räknas fram av Konsumentverket. I samråd med CSN föreslår vi dock en ändring i definitionen av vad som ingår i kostnader.

 Förändrad indikator.

Tabell 5.42 Varken i arbete eller studier

Andel unga, 16–29 år, som varken arbetar eller studerar.		
Uppgiftslämnare: SCB	Källa: Temagruppen unga i arbetslivets beräkningsmodell*	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Ja	BO: Nej	

* Detta är vårt förslag i nuläget med reservation för andra lämpliga förslag enligt Dir.2012:70 Utveckling av arbetet med unga som varken arbetar eller studerar. Utredaren ska bland annat analysera och föreslå kvalitetssäkrade statistiska mått. Uppdraget ska redovisas i augusti 2013.

 Ny indikator.

Tabell 5.43 I arbetslöshet, deltidsarbetslöshet, timanställning och program

Antal unga, 16–29 år, som är arbetslösa, deltidsarbetslösa, timanställda och deltagare i program. Helårstal samt månadsgenomsnitt.*		
Uppgiftslämnare: Arbetsförmedlingen	Källa: Arbetsförmedlingen	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Nej	

* Redovisning av helårstal är ett nytt förslag, idag redovisar Arbetsförmedlingen endast månadsgenomsnitt.

Tabell 5.44 Långtidsinskrivna arbetslösa

Antal unga, 16–29 år, som är långtidsarbetslösa (varit inskrivna som arbetslösa eller deltagit program med aktivitetsstöd i mer än 730 dagar). Helårstal samt månadsgenomsnitt.*		
Uppgiftslämnare: Arbetsförmedlingen	Källa: Arbetsförmedlingen	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Nej	

*Redovisning av helårstal är ett nytt förslag, idag redovisar Arbetsförmedlingen endast månadsgenomsnitt.

Tabell 5.45 I arbete eller utbildning efter arbetsmarknadspolitiskt program

Andel unga, 16–29 år, som lämnat från arbetslöshet och program med aktivitetsstöd och gått till arbete eller utbildning.		
Uppgiftslämnare: Arbetsförmedlingen	Källa: Arbetsförmedlingen	Typ av data: Register
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.46 Företagare

Andel företagare av de sysselsatta bland unga, 18–29 år.		
Uppgiftslämnare: Tillväxtverket	Källa: SCB, AKU	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 18–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Nej	

Tabell 5.47 Bor kvar i föräldrahemmet

Andel unga, 20–29 år, som bor kvar i föräldrahemmet.		
Uppgiftslämnare: Boverket	Källa: SCB, ULF	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Ja	BO: Nej	

Tabell 5.48 Boende efter boendeform

Andel unga, 20–29 år, som har flyttat hemifrån efter boendeform.		
Uppgiftslämnare: Boverket	Källa: SCB, Boverket, Bostadsmarknadsenkät	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region		
EU: Nej	BO: Nej	

■ Ny indikator.

Tabell 5.49 Trygg i bostadsområdet

Andel unga, 16–29 år, som är trygga i det egna bostadsområdet.		
Uppgiftslämnare: Brå	Källa: Brå, NTU	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig (NTU)		
Ålder: 16–19 år 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Nej	

■ Ny indikator.

5.6 Kultur och fritid

Det tematiska området *kultur och fritid* föreslås innehålla 5 indikatorer (idag 5). En indikator är dock borttagen samtidigt som en har flyttats från det nuvarande området hälsa och utsatthet. Här redovisas endast indikatorer som det i nuläget finns underlag för. Eventuell utveckling av Ungdomsstyrelsens Ungdomsenkät på fritidsområdet samt på kulturområdet i samverkan med Kulturrådet och Myndigheten för kulturanalys kan i framtiden ge mer relevanta indikatorer.

Tabell 5.50 Deltar i folkrörelser och föreningar

Andel unga, 16–29 år, som har varit på möte i en förening.		
Uppgiftslämnare: Ungdomsstyrelsen	Källa: SCB, ULF-undersökningen	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig (med sammanslagning av data från två undersökningar)		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Ja	

Tabell 5.51 Motionerar

Andel unga, 13–29 år, som motionerar minst en gång i veckan.		
Uppgiftslämnare: Riksidrottsförbundet	Källa: SCB	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 13–19 år, 20–24 år, 25–29 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.52 Stillasittande fritid

Andel unga, 16–24 år, som på fritiden rör och anstränger sig kroppsligt mindre än två timmar per vecka.		
Uppgiftslämnare: FHI	Källa: FHI, Hälsa på lika villkor	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Årlig		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, utländsk/svensk bakgrund, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Nej	BO: Nej	

Tabell 5.53 Besöks- och läsvanor

Andel unga, 16–24 år, som besökt en teater, ett konstmuseum, en konsert eller ett bibliotek, gått på bio eller läst böcker.		
Uppgiftslämnare: Kulturrådet	Källa: SCB, Barn-ULF samt ULF-undersökningen	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart åttonde år		
Ålder: 13–15 år, 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Ja	

Tabell 5.54 Eget kulturutövande

Andel unga, 16–24 år, som på fritiden spelar musikinstrument, sjunger i kör eller i annan sånggrupp, målar, ritar, tecknar eller arbetar med lera, skriver dagbok, dikter, brev, artiklar och dylikt, deltar i studiecirkel eller kurser.		
Uppgiftslämnare: Kulturrådet	Källa: SCB, ULF-undersökningen	Typ av data: Enkät
Tidsserie: Vart åttonde år		
Ålder: 16–19 år, 20–24 år		
Bakgrundsvariabler: Kön, region, äldre jämförelsegrupp		
EU: Ja	BO: Nej	

Utbildningsdepartementet

Ungdomsstyrelsen
Box 17801
118 94 STOCKHOLM

Uppdrag att vidareutveckla uppföljningen av ungas levnadsvillkor

Regeringens beslut

Som ett underlag för den ungdomspolitiska proposition, som aviserades i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:1), uppdrar regeringen åt Ungdomsstyrelsen att särskilt analysera hur uppföljningssystemet för ungdomspolitiken kan utvecklas när det gäller både innehåll och periodicitet i rapporteringen.

Ungdomsstyrelsen ska, efter samråd med berörda myndigheter, se över antalet indikatorer samt deras kvalitet och relevans, så att en vidareutveckling av uppföljningen ska få ökad betydelse och användbarhet hos berörda aktörer. Ungdomsstyrelsen ska även analysera formatet för redovisning av indikatorerna och utveckling av uppföljningssystemet i övrigt. I arbetet ska Ungdomsstyrelsen beakta Statskontorets rapport Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken (Statskontoret 2010:25). Utifrån analysen av uppföljningssystemet ska Ungdomsstyrelsen föreslå förbättringsområden och om behov finns även lämna förslag på nya indikatorer.

Ungdomsstyrelsen ska också analysera hur synergier kan nås mellan arbetet med indikatorer i Sverige och det arbete som sker på området i Europeiska unionen.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 28 september 2012.

Vidare uppdrar regeringen åt följande myndigheter att, enligt nuvarande indikatorer, följa upp utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor under 2012 och 2013:

- Arbetsförmedlingen
- Arbetsmiljöverket
- Brottsförebyggande rådet
- Boverket
- Centrala studiestödsnämnden
- Försäkringskassan
- Högskoleverket
- Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
- Kronofogdemyndigheten
- Skatteverket
- Socialstyrelsen
- Statens folkhälsoinstitut
- Statens kulturråd
- Statens skolverk
- Tillväxtverket
- Ungdomsstyrelsen
- Valmyndigheten

Rapporteringen av indikatorerna avser statistik för 2011 och 2012. Uppföljningen ska göras med utgångspunkt i de indikatorer som de berörda myndigheterna genom ett tidigare regeringsuppdrag (U2004/5004/UNG m.fl.) har identifierat i samarbete med Ungdomsstyrelsen (Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:6). Indikatorerna ska belysa levnadsvillkoren för unga mellan 13 och 25 år. I de fall som indikatorer har identifierats för ungdomar i ett annat åldersintervall ska detta i stället användas. Redovisningen ska belysa skillnader i utvecklingen av indikatorerna beroende på kön och ålder, samt om möjligt, även skillnader mellan inrikes och utrikes födda och skillnader beroende av geografisk hemvist, sexuell läggning och funktionsnedsättning.

Myndigheterna ska sätta relevanta indikatorer i relation till situationen i befolkningen som helhet, samt ge en bild av hur respektive indikator utvecklats över tid. Myndigheterna ska också redovisa om de har genomfört några särskilda åtgärder i syfte att förbättra ungdomars levnadsvillkor. Myndigheternas redovisning ska också innehålla en kommentar om ungas levnadsvillkor inom området, samt om möjligt till situationen internationellt.

Myndigheternas redovisning av uppdraget ska göras i en rapport till Ungdomsstyrelsen senast den 15 mars 2012 respektive den 15 mars 2013. Ungdomsstyrelsen ska samverka med och stödja de berörda myndigheterna i arbetet med att följa upp ungdomars levnadsvillkor. Berörda myndigheter kan vid behov komma överens med Ungdomsstyrelsen om en annan tidpunkt för redovisning av uppdraget. Redovisningen ska tillställas Ungdomsstyrelsen med kopia till respektive myndighets ansvariga departement i Regeringskansliet. Uppdraget ska genomföras inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar och verksamhet.

Ungdomsstyrelsen ska göra en sammanställning av berörda myndigheters uppföljning av indikatorer. Sammanställningen av indikatorer för 2011 ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 15 juni 2012. Sammanställningen av indikatorer för 2012 ska redovisas senast den 14 juni 2013.

Skälen för regeringens beslut

I samband med den ungdomspolitiska propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd* (prop. 2004/05:2) infördes ett nytt uppföljningssystem för ungdomspolitiken. Uppföljningen av indikatorer är en del av detta system och syftar till att skapa en bred kontinuerlig uppföljning av ungdomars levnadsvillkor inom samtliga huvudområden för ungdomspolitiken. Sedan 2006 har ett femtontal myndigheter haft i uppdrag att årligen redovisa totalt omkring 80 indikatorer som belyser utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor. Myndigheterna har, i samråd med Ungdomsstyrelsen, själva identifierat vilka indikatorer som är relevanta att redovisa inom sina respektive verksamhetsområden. Utöver att redovisa egna identifierade indikatorer ingår det i Ungdomsstyrelsens uppdrag (IJ2010/2002/UF) att sammanställa de inrapporterade indikatorerna från övriga myndigheter i en särskild rapport (rapportserien Ung idag). Syftet med en särskild sammanställning är att den ska ge en samlad bild av hur ungdomars levnadsvillkor har utvecklats under året och utgör ett underlag för regeringens politik. För att inte bryta kontinuiteten i uppföljningssystemet bör uppdraget att följa utvecklingen av ungdomars levnadsvillkor som berörda myndigheter fick under 2010 förlängas i ytterligare två år.

Statskontoret har på regeringens uppdrag genomfört en utvärdering av uppföljningssystemet för den nationella ungdomspolitiken (IJ2010/186/UF). Uppdraget finns redovisat i rapporten *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken* (Statskontoret 2010:25). Rapporten kommer tillsammans med Ungdomsstyrelsens analys att utgöra ett underlag för regeringens arbete med den ungdomspolitiska proposition, som kommer att presenteras under innevarande mandatperiod.

På regeringens vägnar

Nyamko Sabuni

Elisabet Modée

Kopia till

Justitiedepartementet/D och KRIM
Socialdepartementet/FS, PBB, SK och SF
Finansdepartementet/SKA S3
Utbildningsdepartementet/GV, SF, S och UH
Miljödepartementet/H
Näringsdepartementet/AS och ENT
Kulturdepartementet/KA och KV
Arbetsmarknadsdepartementet/A och ARM
Riksdagen, kulturutskottet
Brottsförebyggande rådet
Valmyndigheten
Försäkringskassan
Socialstyrelsen
Statens folkhälsoinstitut
Skatteverket
Kronofogdemyndigheten
Statens skolverk
Högskoleverket
Centrala studiestödsnämnden
Boverket
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Tillväxtverket
Statens kulturråd
Myndigheten för kulturanalys
Arbetsförmedlingen
Arbetsmiljöverket

7 Referenser

Direktiv 2012:70 *Utveckling av arbetet med unga som varken arbetar eller studerar*. Kommittédirektiv, Utbildningsdepartementet.

Ecorys (2011). *Assessing practices for using indicators in fields related to youth*. European Commission, DG Education and Culture.

Europeiska unionens råd (2009). *Rådets resolution om förnyade ramar för det europeiska samarbetet på ungdomsområdet (2010–2018)*. nr: 14451/09 JEUN 46 EDUC 157 SOC 597.

Interarts (2010). *Access of young people to culture. Final report*. European Commission, DG Education and Culture.

Regeringens proposition 2004/05:2 *Makt att bestämma – rätt till välfärd*.

Regeringens proposition 2007/08:1 *Budgetpropositionen för 2008*.

Regeringens proposition 2010/11:47 *En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken*. Socialdepartementet.

Regeringens proposition 2011/12:1 *Regeringens budgetproposition för 2012*.

Regeringens skrivelse 2009/10:53 *En strategi för ungdomspolitiken*.

Regeringsbeslut 11:1 (2011). *Uppdrag att genomföra en förstudie om metoder för undersökningar om befolkningens sammansättning och levnadsförhållanden*.

Regeringsbeslut 11:7 (2011). *Uppdrag att vidareutveckla uppföljningen av ungas levnadsvillkor*.

Regeringsbeslut 1:7 (2012). *Uppdrag att utvärdera uppföljningssystemet för den nationella folkhälsopolitiken*. S2012/4059/FS (delvis).

Regeringsbeslut 11:6 (2012). *Medel för ett samordnat uppföljningssystem inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet*. S2011/5884/FST (delvis).

SCB (2001). *Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitets- deklaration av officiell statistik*. Stockholm: SCB.

SCB (2011). *Rapportering: Uppdrag att ta fram underlag för statistik gällande barn och unga med funktionsnedsättning*. Dnr 2010/1817. Stockholm: SCB.

SCB (2012). *Rapportering: Uppdrag att redovisa och föreslå utveckling av data om levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning*. Dnr U-2012/1163. Stockholm: SCB.

Socialdepartementet (2011). *En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016*.

Statskontoret (2006). *På tvären – styrning av tvärspektoriella frågor*. Stockholm: Statskontoret.

Statskontoret (2010). *Ett effektivare uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken*. Stockholm: Statskontoret.

The Gallup Organization (2011). *Youth on the move*. Flash EB Series #319a: European Commission, Directorate-General Education and Culture.

Ungdomsstyrelsen (2005). *Indikatorer för uppföljning av ungdomars levnadsvillkor – på väg mot ett uppföljningssystem för den nationella ungdomspolitiken*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2008). *Uppföljning av ungdomspolitiska indikatorer - identifierade utvecklingsområden*. Dnr: 50-257/08. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2010). *Hon Hen Han. En analys av hälsosituationen för homosexuella och bisexuella ungdomar samt för unga transpersoner*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Ungdomsstyrelsen (2011). *När var hur – om ungas kultur. En analys av ungas kulturutövande på fritiden*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.

Internet

www.ec.europa.eu/europe2020

www.epp.eurostat.ec.europa.eu (*Dashboard of indicators on youth*)

www.regeringen.se

www.socialstyrelsen.se

© Ungdomsstyrelsen 2012

projektledare **Tiina Ekman**

text **Tiina Ekman och Idah Klint**

språkgranskning **Ingrid Bohlin**

omslag **Christián Serrano**

distribution **Ungdomsstyrelsen, Box 17801, 118 94 Stockholm**

webbplats www.ungdomsstyrelsen.se

e-post info@ungdomsstyrelsen.se

tfn **08-566 219 00**, fax **08-566 219 98**

UNGDOMSSTYRELSEN

är en myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. Vi ger stöd till föreningsliv, kommuner och internationellt samarbete.

UNGDOMSSTYRELSEN
www.ungdomsstyrelsen.se